

3

MAANDBLAD VAN DE BOND BETER LEEFMILIEU - 5de jaargang - maart 1985

MILIEURAMA

► MAAKT LUCHTVERVUILING
ONS AGRESSIEF ? BLZ.10

► VEGETARIERS MEER KANS
OP KANKER ? BLZ.16

EUROPA, LANDBOUW EN HET MILIEU

EDITORIAAL	2
DE EUROPESE LANDBOUWPOLITIEK	4
BRIEVEN	9
MAAKT LUCHTVERVUILING ONS AGRESSIEF ? Onze manipulatie van de lichtkleurstraling in de atmosfeer	10
HET AKTIEKOMITEE DEKREET RUIMTELIJKE ORDENING	15
VEGETARIERS MEER KANS OP KANKER ? Nitrosaminen : een miskende groep van kankerverwekkende stoffen	16
POLITIEK & CO	21
KORTE BERICHTEN	22
EUROPA	24
JAARVERSLAG VLIN	25
PUBLIKATIES	27
FLITSEN	29
KALENDER	31
PUZZELEN	32

inhoud

editoriaal

EEN TECHNOLOGIE, IN DIENST VAN ARBEID EN MILIEU

De Werkgroep Arbeid en Milieu, een werkgroep die pleit voor samenwerking tussen de milieu- en arbeidersbeweging, wil met het hiernavolgend standpunt oproepen tot bezinning over de huidige ontwikkeling van de nieuwe technologieën (NT).

Wij doen dat op het moment dat onder auspiciën van de Vlaamse deelregering een groots opgezette beurs 'Flanders Technology' wordt georganiseerd ter promoting van de NT in Vlaanderen.

Wij willen vooral reageren tegen het naïeve geloof in een ontwikkeling zonder oog te hebben voor de konkrete noden van vandaag; noden die zich situeren op het vlak van zinvolle tewerkstelling, milieukontrolé, armoedebestrijding, ...

Wij doen dit niet vanuit een anti-technologische reflex, maar vanuit de overtuiging dat onze gemeenschap in staat moet zijn de investeringskeuzen inzake NT te sturen in functie van de eigen en mondiale behoeften.

Ons standpunt omvat twee delen. Wij willen eerst aandacht vragen voor een aantal cruciale problemen, verbonden aan de snelle invoering van NT om achtereenvolgens te komen tot de formulering van een aantal elementen die deel kunnen uitmaken van een andere aanpak.

KRUCIALE PROBLEMEN

De huidige invoering en promoting van NT gaat voorbij aan een aantal cruciale problemen. Een eerste probleem betreft de **werkloosheid**. Er is een duidelijk en niet te ontkennen verband tussen de invoering van NT en de stijging van de werkloosheid. NT leiden in eerste instantie tot produktiviteitsverhogingen en slechts in geringe mate tot nieuwe produkten. Niet enkel de industriële, maar ook de dienstensektor wordt door de rationaliseringsgolf getroffen. Bij een stagnerende economische groei betekent dit dat een gelijkblijvende hoeveelheid produkten door steeds minder mensen wordt geproduceerd, met als gevolg stijgende werkloosheid. De vooronderstelling van een toekomstige volledige tewerkstelling waaraan de invoering van NT ten grondslag ligt, wordt in vele wetenschappelijke middens als uitermate onwaarschijnlijk van de hand gedaan. Maar ook met economische groei blijft het werkgelegenheidsprobleem vermoedelijk volstrekt onoplosbaar. De kapitaalinvesteringen zijn zeer groot. In Vlaanderen kostte een arbeidsplaats in de industrie in 1984 zo'n 12 miljoen. Ook al ontstaan er een aantal nieuwe jobs, dit zal nooit de reusachtige werkloosheid kunnen opslorpen. In plaats van tot een oplossing van de crisis bij te dragen, dreigt de huidige technologiepolitiek in het blinde weg, eerder kisisversterkend te werken. De scherpe concurrentiestrijd en kostenreduktiespiraal die vooral is toegespitst op de arbeidskost, zal de vraag doen dalen, zeker in eigen land, maar ook bij onze voornaamste handelspartners die dezelfde technologiepolitiek voeren.

Het tweede probleem betreft de **kwalitatieve impact van de NT**. Het produktieproces wordt nog veel sterker geïntegreerd en geautomatiseerd dan tevoren al het geval was. Arbeid verwordt tot een restfunctie, in dienst van de machine. Terwijl de NT potentieel een aantal heel gunstige effecten op de arbeidskwaliteit kunnen hebben, worden ze ondergeschikt aan de doelstellingen van winstmaximalisatie en kostenbesparing. Het werk wordt misschien interessanter voor een beperkte groep, maar degradeert voor velen, als ze al niet door de NT uit de arbeidsboot worden gestoten. De grote middenmoot van arbeiders met een aardig stuk vakmanschap dreigt uit te vallen.

Een derde probleem heeft te maken met de **centralisering van de investerings- en produktiebeslissingen**. Arbeiders en de gemeenschap in het algemeen hebben geen enkele vat op de investeringskeuzen inzake NT. Ze worden nauwelijks op de hoogte gebracht van de motieven, doelstellingen en modaliteiten van plannen tot technologische vernieuwing, ofwel worden ze ingelicht als de investeringskeuze al lang gebeurd is.

Een vierde probleem betreft de **gevolgen van de toepassingen van NT op het hele samenlevingspatroon**. Privacy, vrijheid en democratie kunnen in het gedrang komen. Vervreemding kan het gevolg zijn. De kans is groot dat

de druktoets en het telescherm, het zelf denken, handelen en ingrijpen gaat vervangen. Passiviteit en individualisering kunnen in de plaats komen van een actief leven. De mogelijkheid bestaat dat een hele kategorie mensen 'analfabeet' wordt gemaakt, niet betrokken is, zich niet bliksemsnel weet aan te passen aan de nieuwe ontwikkelingen. In de plaats hiervan zou juist elke burger recht en gelijke toegang moeten hebben tot maximale informatie, met alle gevolgen voor opleiding en sociale regularisatie van de informatiemaatschappij. Een vijfde probleem gaat terug op de **finale vraag naar de objectieven van de NT**. Voor wat en ten dienste van wie wil men de NT aanwenden? De huidige technologische vernieuwing betreft eenzijdig de hoogtechnologische spitssectoren. Het superlab IMEC bv. jaagt de overheid niet alleen zeer hoog op kosten, het roept veel vragen op omtrent de juiste keuze van het project in verhouding tot het nu en het economisch belang voor Vlaanderen. Het leidt tevens tot een scheeftekening van een evenwichtige verdeling van de wetenschappelijke inspanningen. Waarom de NT, of de beschikbare kennis, niet in en andere richting sturen? Waarom ze niet aanwenden voor een opbouw van een mens- en milieuvriendelijke maatschappij, voor een andere economie op basis van energiebesparing, milieubehoud, hergebruik van grondstoffen in samenhang met zinvolle jobcreatie?

EEN ANDERE AANPAK

Een beurs 'Flanders Technology' en gans de DIRV-kampagne gaat voorbij aan deze problemen. Er dringen zich dan ook veranderingen op die een aanzet kunnen vormen voor de discussie over een ander beleid inzake NT. Ons voorstel omvat de volgende componenten:

Ten eerste: een **geïntegreerd onderzoek naar de economisch-sociale en ekologische gevolgen van NT**. Dit onderzoek zou systematisch in het technologisch onderzoek moeten worden ingebouwd. Terwijl heel het huidig beleid erop gericht is zonder tegenprestaties de ondernemingen te steunen, weet zij niet wat daarin gebeurt en beschikt zij over niet de minste informatie over de kwantitatieve en kwalitatieve impact van de NT. De Stichting Technologie Vlaanderen is in dit verband een cynisch verschijnsel, een alibi voor aandacht voor de maatschappelijke aspecten. Haar middelen zijn belachelijk in vergelijking tot de middelen die IMEC (research), INVOMECEC (opleiding) en MIETEC (produktie) krijgen. Elke maatschappelijke evaluatie van de DIRV ontbreekt.

Ten tweede: **kontrolemogelijkheden voor de werknemers**. Werknemers moeten betrokken worden bij de invoering van NT. Ze moeten druk kunnen uitoefenen op de uiteindelijke investeringskeuzes, en dat met kennis van zaken. Net zoals voor de KMO's technologische

Lees verder blz. 9

EUROPA, LANDBOUW EN HET MILIEU

Doelstellingen en principes van het Europees landbouwbeleid

Op 25 maart 1957 werd het Verdrag van Rome ondertekend, de Europese Economische Gemeenschap was geboren. Artikel 39 van dit verdrag omschrijft de fundamentele doelstellingen van de gemeenschappelijke landbouwpolitiek :

- toename van de produktiviteit in de landbouw
- verzekering van een redelijke levensstandaard van de landbouwbevolking
- stabilisatie van de markten
- veiligstelling van de voorziening en
- redelijke prijzen bij levering aan de verbruikers.

Om die doelstellingen te verwezenlijken baseert men zich op drie fundamentele principes :

- de eenheid van markt
- de kommunautaire preferentie en
- de gemeenschappelijke financiële verantwoordelijkheid.

Middelen

Om de eenheid van markt te bewerkstelligen moeten alle belemmeringen (zoals bv. douanerechten) voor de handel in landbouwprodukten binnen de Gemeenschap opgeruimd worden. Daarnaast is ook een harmonisatie nodig van administratieve maatregelen, bv. op het vlak van de gezondheid van planten en dieren die over de grenzen gebracht worden. Eenheid van markt houdt in dat de markt gemeenschappelijk beheerd wordt, dat er gemeenschappelijke prijzen komen, dat de mededingingsregels overal eender zijn en dat er een systeem voor de bescherming van de grenzen van de Gemeenschap uitgedokterd wordt. Daarvoor zijn er vier types marktordeningen uitgewerkt, die in totaal op meer dan 95% van de totale Europese landbouwproduktie betrekking hebben :

- interventieprijzen, die zowel de afzet als de prijs garanderen, voor de meeste graansoorten, voor suiker, voor zuivelprodukten en voor rundsvlees. Van zodra de marktprijs de interven-

tieprijs bereikt, zullen de kommunautaire organisaties de hoeveelheden die hun worden aangeboden opkopen tegen deze prijs en opslaan. Men probeert die voorraden op een gunstig moment dan terug te verkopen. Voor produkten zoals varkensvlees, een aantal groente- en fruitsoorten en tafelwijnen bestaan meer soepele maatregelen zoals steun voor het opslaan, het uit de markt nemen door producentenorganisaties of subsidies voor het destilleren van wijn. Ruim 70 % van de Europese landbouwprodukten vallen onder een interventieregeling.

- Verschillende groente- en fruitsoorten, bloemen, andere dan tafelwijnen, eieren en pluimvee (die samen ongeveer 25 % van de Europese landbouwproduktie uitmaken) vallen onder marktordeningen die de buitengrenzen van de Gemeenschap beschermen door middel van douanerechten of heffingen.

- de aanvullende steun ('deficiency payments') heeft slechts betrekking op 2,5 % van de produktie : harde tarwe, tabak, olijf- en andere olie. Deze steun maakt het mogelijk dat de producent een bepaald inkomen gegarandeerd wordt, terwijl de prijzen voor de konsument laag blijven.

- de forfaitaire steun per hectare of naargelang van de geproduceerde hoeveelheid heeft alleen maar betrekking op een zeer klein gedeelte van de produktie zoals bv. vlas, hennep, hop en katoenzaad.

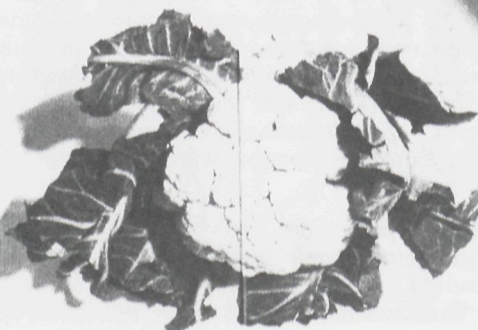
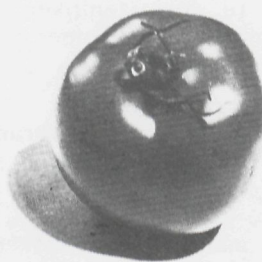
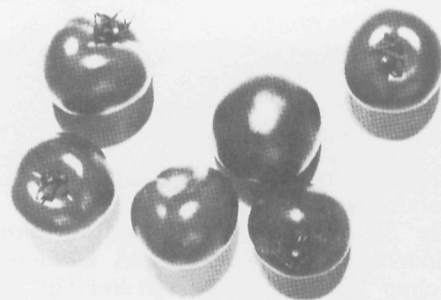
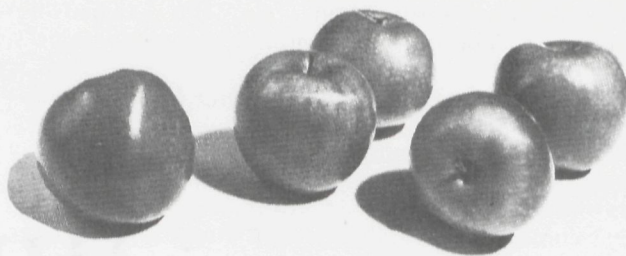
De landbouwministers van de Gemeenschap stellen elk jaar gemeenschappelijke garantieprijzen vast. Doordat zich vanaf 1969 een reeks monetaire gebeurtenissen (devaluaties en revaluaties) afspeelden, was men genoodzaakt in verschillende landen 'monetaire compenserende bedragen' (mcb's) in te stellen, waardoor de invloed van de schommelingen van de nationale wisselkoersen op de gemeenschappelijke prijzen gekompenseerd wordt. Door deze kunstmatige ingreep werd het mogelijk het principe en het systeem van de gemeenschappelijke prijzen en dus de eenheid van markt te behouden. De toepassing van mcb's heeft echter geleid tot bevoordeling van landen met een sterke munt.

De kommunautaire preferentie komt tot uiting in de bescherming van de Europese markt door het heffen van douanerechten en/of heffingen op produkten die tegen een prijs die lager ligt dan de interventieprijs ingevoerd worden. Wanneer producenten van de Gemeenschap hun produkten buiten de gemeenschappelijke markt tegen wereldmarktprijs moeten verkopen krijgen ze een restitutie (een soort financiële compensatie) wanneer die prijs lager ligt dan de interventieprijs.

De gemeenschappelijke financiële verantwoordelijkheid wordt belichaamd door het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) :

- de afdeling 'Garantie' financiert alle overheidsuitgaven die dienen om de markten te reguleren, zoals de aankopen en het opslaan door interventieorganismen. Deze afdeling zorgt ook voor de uitkering van de exportrestituties.

- de afdeling 'Oriëntatie' draagt financiële middelen bij tot de verbetering van de landbouwstructuren, zoals steun voor de modernisering

van landbouwbedrijven en steun aan landbouwbedrijven in door de natuur minder bedeelde regio's.

Resultaten van het gemeenschappelijk landbouwbeleid

Het gemeenschappelijk beleid heeft geleid tot een veel meer produktieve landbouw in de lidstaten. De arbeidsproduktiviteit en de opbrengsten per dier en per hektare zijn sterk toegenomen. Deze ontwikkeling ging gepaard met een drastische vermindering van het aantal arbeidskrachten, met een sterk ontwikkelde mechanisering, schaalvergroting en een veel hogere inbreng van kapitaal. Het arbeidsinkomen van de landbouwers is flink gestegen, maar buiten de landbouw is het inkomen nog sterker gestegen. Men heeft ook nog altijd grote inkomensverschillen tussen de verschillende regio's en landbouwsectoren (bv. varkenshouderij en akkerbouw).

De eigen bevoorrading werd veilig gesteld, maar er is een sterke afhankelijkheid voor de veevoeding van de invoer van graansubstituten zoals mais, maniok en soja. De prijzen zijn, in vergelijking met de wereldmarkt, gestabiliseerd, maar daarvoor zijn erg protektionistische maatregelen nodig. Men is er in geslaagd redelijke verbruikersprijzen te handhaven.

De Europese landbouwpolitiek heeft er echter toe geleid dat er structurele overschotten ontstaan zijn vooral in de sectoren zuivel, suiker en wijn. Het wegwerken van die overschotten kost zeer veel geld (ongeveer een kwart van de Europese begroting wordt gebruikt om de zuiveloverschotten te financieren). Onder andere door het vastleggen van produktiewota's probeert men de overschotten te beperken.

En het milieu ?

In het gemeenschappelijk landbouwbeleid wordt er naar gestreefd de landbouwer om te vormen tot een manager die op een zo efficiënt mogelijke manier de produktiefactoren grond, arbeid en kapitaal combineert. Maar er wordt weinig aandacht besteed aan de gevolgen die dat beheer heeft voor het milieu.

De schaalvergroting in de landbouw heeft ontegensprekelijk geleid tot een sterke verarming van fauna en flora in het landelijk gebied. Ruilverkavelingen met de daarmee gepaard gaande beekrechttrekkingen en draineringen, opruiming van hagen en houtwallen, poelen en sloten en de daaruit voortvloeiende intensivering van het bodemgebruik hebben de overlevingskansen van tal van plante- en diersoorten sterk vermindert.

Pas in de zeventiger jaren heeft men beseft dat het gebruik van moeilijk afbreekbare pesticiden een echte catastrofe veroorzaakte in het milieu. Gelukkig zijn er toen een aantal van deze produkten (tenminste in West-Europa) verboden.

De toenemende specialisatie in de landbouw heeft geleid tot het ontstaan van mestoverschotten in streken met intensieve veehouderij. Het oppervlaktewater wordt verontreinigd door afspoeling of door rechtstreekse lozingen in waterlopen van drijfmest. In het grondwater vindt men steeds hogere gehalten aan nitraten. Via de veevoerders komen er zware metalen in de mest en in de bodem terecht. Daarbij wordt in streken met grote mestoverschotten ook de verzuring van de omgeving, door de bacteriële omzetting van ammoniak uit mest naar nitraat, in de hand gewerkt.

Mogelijkheden voor een meer milieubewust landbouwbeleid

Via de Europese Gemeenschap kunnen impulsen gegeven worden om de voorlichting te verbeteren betreffende de ekologische gevolgen van moderne landbouwmethoden, zowel bij de beroepsopleiding van landbouwers, als in vakbladen tot bij de colleges die landbouwingenieurs krijgen. Een beter inzicht in de ecologie kan leiden tot een meer natuurbewust beheer van landbouwgronden. Zo zijn houtwallen bijvoorbeeld nog altijd functioneel als bescherming tegen wind en erosie en als houtleverancier. In die houtwallen treft men heel wat diersoorten aan die zeer nuttig zijn in de landbouw als hulp bij het bestrijden van plagen (insektenetende vogels, predatoren van knaagdieren, ...).

De Europese Gemeenschap kan, meer dan tot nu toe gebeurde, het onderzoek naar en het gebruik van geïntegreerde plaagbestrijdingsmetho-

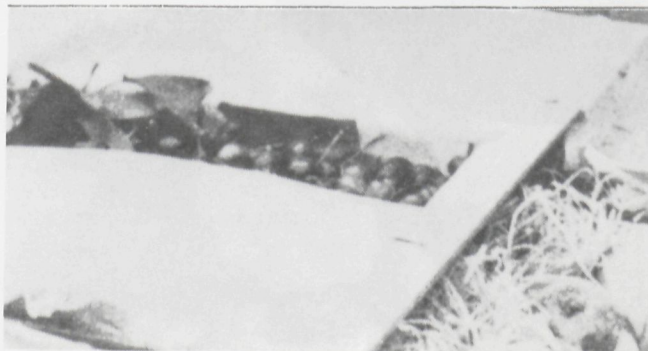
den stimuleren, zodat het gebruik van gevaarlijke chemische bestrijdingsmiddelen tot een minimum beperkt blijft.

De Gemeenschap zou een (op het vlak van het bodemgebruik) meer extensieve en kleinschalige landbouw kunnen bevorderen. In 1975 werd een Europese richtlijn uitgevaardigd om de landbouw in 'bergstreken' rechtstreeks te steunen. Men oordeelde dat de landbouw hier niet alleen als voedselproducent, maar ook voor het behoud van de leefbaarheid van de streek en voor het landschapsbeheer van belang was. Een dergelijke richtlijn zou uitgebreid kunnen worden naar alle ekologisch waardevolle landbouwgebieden. Door kleine, extensief beheerde bedrijven te steunen met rechtstreekse inkomens toe-lagen zorgt men tegelijkertijd voor het behoud van arbeid tegen een aanvaardbaar inkomen, het behoud van natuur, en verhindert men dat er nog meer overschotten geproduceerd worden. Het is namelijk nogal tegenstrijdig om in deze streken bijvoorbeeld de melkveehouderij te intensiveren en achteraf nog eens geld uit te geven om de overschotten weg te werken. Bij het nog verder uitvoeren van ruilverkavelingen zouden er harde ekologische randvoorwaarden ingebouwd moeten worden. Hier zou men moeten komen tot kavelruil met een maximaal behoud van lineair en puntvormige landschapselementen en extensief beheerde, ekologisch waardevolle, landbouwgronden. Waar een dergelijke aanpak een inkomensbeperking van de landbouwer betekent moet een financiële compensatie mogelijk zijn. Op die manier wordt de rol van de boer als landschapsbeheerder opnieuw financieel interessant.

Men zou ook beperkingen kunnen opleggen aan de verdere uitbreiding van niet-grondgebonden bio-industrieën (bv. varkens- en kippenkwekerijen) in die streken waar al problemen zijn met mestoverschotten. Er moeten ook oplossingen gezocht worden voor die mestoverschotten; bv. door het oprichten van mestbanken en de verwerking van dierlijke organische afvalstoffen met een tekort aan organische bemesting. Tegelijkertijd zou ook het gehalte aan vreemde stoffen, zoals zware metalen, in de veevoeders streng gereguleerd moeten worden.

Het is erg belangrijk dat we er voor zorgen dat het landbouwgebied in de toekomst een schoon en gevarieerd milieu wordt. Dat de landbouwer niet alleen een efficiënt, maar ook een ekologisch verantwoord beheer op zijn bedrijf gaat voeren. En daar kan, langs de Europese landbouwpolitiek, nog heel wat verbetering in gebracht worden. ◀◀

Marc De Coster

brieven

Betreft : GROEN-FASCISME

Ik wil even reageren op de lezersbrief van Willem van den Panhuysen over het zogezegd 'groen-fascisme'.

Ten eerste vraag ik mij af wat ecologie, bionisme, astrologie, bouw-biologie enz. met fascisme te maken hebben.

Het is in feite zo dat elke massabeweging mensen van verschillende strekkingen onder haar gelederen telt. Zo telt het katholicisme, de Vlaamse beweging en ook de milieubeweging zowel nationalist, socialist, marxist als liberal en uiterstrechtse (in de betekenis van orde en tucht-nastrevende) mensen onder haar vleugels. Vervolgens is er een opmerkelijk verschil tussen fascisme en nazisme, al wordt dit de laatste tijd herleid tot een scheldwoord voor autoritair. Gaarne zou ik aan de brieven-schrijver vragen om eens duidelijk te vertellen wat hij onder 'fascisme' verstaat en wat onder 'milieubeweging'.

Het is trouwens zo dat, vooral in deze tijd, geen enkele strekking op zichzelf staat; elke strekking heeft elementen van de andere ideeën bewust of onbewust overgenomen en dit vooral wegens de dagelijkse stroom van informatie. Het is eerder zo dat de ideologieën nog wel bestaan maar de individuele gedachten - verwachtingen - frustraties van degenen, die de ideologieën vertegenwoordigen belangrijker zijn geworden dan de ideologieën zelf.

Naar mijn oordeel is er tussen fascisme en milieubeweging geen tegenstelling, en bijgevolg is de bestrijding van één of andere strekking of ideologie die de milieubelangen niet schaaft, geen taak van een milieubeweging. Ter illustratie; het beste natuurbeschermingsbeleid wordt waarschijnlijk door Zuid-Afrika gevoerd. Ik vraag mij zelfs af of ideologieën of andere meningen wel moeten bestreden worden. In een pluriforme maatschappij mogen (moeten) meningen vrij kunnen worden geuit en beleden. De omvangrijke gerechtelijke macht en de veiligheidsdiensten (politie, rijkswacht, BOB, ...) zijn er dan om mogelijke misbruiken of onverdraagzaamheid, dat zich uit in geweld, tegen te gaan.

Hoogachtend,

Etienne Keymolen
1700 ASSE

AANVULLING PP (MILIEURAMA 1-2)

We maakten melding van een stankgolf van Phillips Petroleum tot Geel en Kasterlee (vanaf 12.12.84). Ondertussen is er alweer een klacht uit St-Truiden (op 05.01.1985) en waren er politievaststellingen in Schaffen, Diest, Kaggevinne ... (vanaf 7 januari). Over 'gewone' stank in Tessenderlo wordt blijkaar

niet meer gesproken. Op 8 januari pas schrijft PP een brief die op 9 januari op de gemeente toekomt : met dit weer kunnen ze niets garanderen ! Of die datum belangrijk is ? Ja, want produktieincidenten moeten gemeld worden, zeggen de uitbatingsvoorwaarden. Niet 's anderendaags, niet NADAT de klachten zijn binnengelopen.

Al moet PP zelf zijn incidenten dadelijk melden, wat PP dus niet doet, we vergeten niet dat er in de eerste plaats geen stankhinder mag zijn ! Volgens de eigen beweringen beschikt deze multinational over de technische 'know how' om smetteloos te werken. Helaas al sinds veel te lang.

Ward Hermans
Voorzitter BELT

Vervolg blz. 3

adviseerdiensten werden opgericht, moeten de werknemers de mogelijkheid krijgen zich daarbij te laten adviseren door deskundigen. NT mogen enkel ingevoerd worden op basis van akkoorden met de betrokken werknemers en hun organisaties.

Ten derde : een andere economie, andere technologieprioriteiten. Zoals we stelden tekent er zich voor de werkloosheid geen oplossing af in het kader van de invoering van NT. Dit versterkt de nood aan een verregaande en veralgemeende arbeidsduurverkortung, aan een herverdeling van de arbeid en aan de creatie van volwaardige tewerkstelling in de niet-industriële sektor. De NT maken tevens een nieuwe of supplementaire sociale zekerheid noodzakelijk en aktualiseert de discussie over het basisinkomen waarvoor de eventuele financiering in de industriële sektor moet gezocht worden.

Tegelijkertijd moet er een bezinning en een discussie komen over de plaats en impact van de NT in een toekomstige samenleving. Men zou zijn kennis en inspanningen moeten richten op de werkelijke behoeften, op de oplossing van konkrete noden. Er zijn perspectieven in de informele sektor en in de sociale innovaties. Technologische innovaties in onze belangrijkste industrietakken en op het stimuleren van gevarieerde toepassingsmogelijkheden, eerder dan alle aandacht te richten op de supertechnologie. NT dienen prioritair te worden aangewend ter verbetering van 'kwaliteit van het leven'. Dit betekent onderzoek en toepassing van NT in functie van een rationeel energie- en grondstoffenbeleid, in de wind- en zonneënergiesektor, voor de opbouw van een andere economie.

DE WERKGROEP ARBEID EN MILIEU
kontaktdres :
Luc Steenkiste
Breughelstraat 31
2018 ANTWERPEN

Een relatieve, maar desondanks evenwichtige lichtkleurstraling is een hoofdvoorwaarde voor een gezond en normaal bestaan.

Schijnbaar weet de mens dat niet of wil hij het niet weten. Daarom deze, in verhouding met het complexe van het probleem, korte opstelling. Zij steunt niet alleen op eigen vaststellingen, waar ik reeds jaren geleden over sprak, maar nergens gehoor vond. Nu betrek ik hierin andere bronnen, afkomstig uit het buitenland, en zal men mijn visie misschien wel aanvaarden.

Op welke manier wij die lichtkleurstralingsintensiteit manipuleren, vertelt ons een opstelling van J. Giebel, uit de Bondsrepubliek, gepubliceerd in het wetenschappelijk maandblad Umschau '75. De bevestiging van een verschuiving in het spektrum van de lichtkleurstraling onder bepaalde omstandigheden, komt uit een schrijven van Dr. A. van der Meulen, van het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid, uit Nederland. Zijn schrijven bevestigde mijn opvatting over de manipulatie, en het space-lab in de Columbia leverde het praktisch bewijs. Bijkomende gegevens kwamen van Dr. Gerhardt Schmidt-Burbach, uit de Bondsrepubliek.

In deze opstelling beperk ik mij tot die lichtkleurstraling ; de stralen dus uit het witte daglicht, en die wij rondom ons als kleur waarnemen. De invloed van deze straling ondergaat iedereen ; psychisch, fysiologisch, fysisch en biologisch. Daaraan ontsnapt niemand; noch rijk of arm, noch jong of oud.

Miljoenen jaren hadden die lichtkleurstralen een door de natuur bepaalde intensiteit tegenover elkaar. Die afgewogen straling zorgde er ook voor, dat de allereerste oermensheid kon evolueren tot de mens zoals wij hem thans kennen. Of dat voor het welzijn van de aarde een pluspunt is geweest, moeten wij betwijfelen.

Wanneer ik in verband met die lichtkleurstralingsintensiteit over afwegen spreek, betekent het niet dat de kleurstralen die tot op de aarde doordringen, zijnde rood, oranje, geel, groen, blauw en violet, op een diagram uitgezet een horizontale lijn vormen. Dat is helemaal het geval niet.

Een ingrijpende verandering in die relatieve intensiteit zal de levensomstandigheden en de daaruit onvermijdelijke mutaties laten ontstaan, al zullen die nog niet voor morgen zijn.

Aan die verandering zijn wij al druk bezig. Uit domheid of gewinzucht, is de mens het eigen nest, onder en boven hem grondig aan het manipuleren. Het ontgaat hem waarschijnlijk dat hij daarmee de voortijdige vernietiging van één zijner nakomende generaties voorbereidt. Daar zou iedereen, vooral zij die nog een godsdienst belijden, eens moeten aan denken, en nagaan hoe hij dat volgens zijn geloof kan verantwoorden.

MANIPULATIE VAN DE LICHTKLEURSTRALING IN DE ATMOSFEER

MAAKT LUCHTVERVUILING ONS AGRESSIEF ?

Over het bevuilen van de aarde zelf ga ik niets zeggen. Daarover is al genoeg geschreven en geredetwist, en zijn er vooral allerlei beloften gedaan, die evenmin aarde aan de dijk brachten. Geld maakt blind, en de verantwoordelijken storen zich dan ook weinig aan die vervuiling. Nog minder voelt men zich verplicht wanneer het de atmosfeer betreft, en in verband hiermee zie ik het helemaal zwart.

Op de begane grond kan men, wanneer de wil daartoe aanwezig is, de vervuiling door optredende ziekte toestanden vaststellen, en ze op korte tijd verwijderen.

Met de atmosfeer gaat dat niet. Daar moeten wij wachten op wat de natuur wel of niet wil of kan. Hoelang dat duurt en wat zij kan, wordt door haar bepaald, en dat kunnen wij niet beïnvloeden. De natuur gelooft alleen aan oerwetten, en die kunnen wij niet naar onze hand zetten.

Voor onze aarde speelt de atmosfeer de rol van 'regelaar'. Hij bepaalt hoe het leven op aarde verloopt. Die atmosfeer bestaat normaal uit een doorschijnende laag gasen 78 % stikstof met een maximale gevoeligheid voor blauw en groen ; 21 % zuurstof met gevoeligheid voor blauw. Het overblijvende 1 % bestaat uit verschillende gasen ; zoals argon (blauwgevoelig), koolzuur en waterstof (sterke spektrale lijnen in het blauwe en groene spektraal gebied). Er zijn nog enkele andere gasen, maar in zo minieme hoeveelheid, dat ze in mijn betoog geen rol spelen. Deze samenstelling van gasen zorgde ervoor, dat op de aarde een leven kon evolueren, zoals wij tot in deze eeuw kenden.

Dat is nu veranderd. Dagelijks worden er duizenden tonnen zwaveldioxyde, koolmonoxyde, kooldioxyde, chloorwaterstof, fluorkoolwaterstof en nog andere schadelijke stoffen in onze atmosfeer gejaagd. Toevallig hebben die voornoemde stoffen een grote gevoeligheid voor de groene en de blauwe lichtkleurstralen. Dit is door fysische onderzoeken aangetoond. Juist voor deze spektrale kleuren is onze atmosfeer ook heel gevoelig. Hoe dikker de filter dus wordt, die door de schadelijke stoffen in onze atmosfeer ontstaat, hoe meer blauwe en groene straling, die vanuit het heelal in onze atmosfeer dringt, daarin wordt geabsorbeerd. Hierdoor dringen deze stralen zwakker tot op het aardoppervlak door, wat een negatieve invloed heeft op ons psychisch en fysisch welbehagen, en gezondheid.

Wat is nu het gevolg van die verandering in de relatieve daglichtstralingsintensiteit? De intensiteit van de blauwe en groene straling vermindert, maar vermits die schadelijke stoffen weinig of geen gevoeligheid hebben voor de rode straling, wordt die onverzwakt doorgelaten. De intensiteit van het rood ►►

stijgt in gelijke verhouding met het dalen van blauw en groen. Zo ontstaat een wanverhouding in die intensiteit. Naarmate meer en meer dergelijke stoffen in de atmosfeer terecht komen, verschuift het spektrum maar altijd meer naar het rode gebied.

Onderzoekingen door Dr. Krause uit de D.D.R. en Dr. Nemscics uit Hongarije in verband met de invloed van de lichtkleurstraling op de menselijke stofhuishouding, hebben het volgende aangetoond. Onder de invloed van een sterke blauwe straling, verwijden zich de bloedvaten, en is er een rijker vervoer van zuurstof in het bloed. Anderzijds toonden zij aan dat de bloedvaten zich vernauwden bij een sterke rode straling, en het zuurstofvervoer moeilijker wordt. Wijn daardoor de hersens, die normaal veel zuurstof nodig hebben, minder zuurstof krijgen, trad er bij de proefpersonen een opwindingsstoestand op.

Vaststellingen door space-lab gedaan, bewijzen dat er boven uitgestrekte industriegebieden en komplekse woonagglomeraties grote blokken stof in de atmosfeer hangen. Zij worden door de voornoemde schadelijke stoffen gevormd, en wat de gevolgen hiervan zijn op onze daglichtstraling heb ik voordien reeds aangetoond.

Space-lab heeft dat vanuit het heelal gezien, maar Dr. G. Smidt-Burbach stelde vast, dat er in de atmosfeer, boven die komplekse woonagglomeraties en uitgestrekte industriegebieden tienmaal meer stofdeeltjes aanwezig zijn, dan in de landelijke gebieden. Dat er in de eerste per jaar 5 tot 10 % meer neerslag is ; er 10 % meer dagen zijn met meer dan vijf uur regen, en er ook 5 % meer sneeuwval is. Dat is niet meer normaal, want de verschillen zouden hoogstens 1 tot 2 % mogen bedragen.

De natuur heeft hiertegen natuurlijk een verdedigingsmodel, dat zij bij het ontstaan van de aarde meekreeg. Wat dat is, vertelt ons J. Giebel : de natuur heeft ervoor gezorgd, dat de atmosfeer zichzelf kan wassen, en daardoor de voor zijn normale functie, inbegrepen de lichtkleurstraling, schadelijke stoffen verwijderd worden. Die functie blijft evenwel tot een bepaald percentage beperkt. Juist zoveel als die, waarvoor de elementaire samenstelling van de atmosfeer geschikt is.

Dat wassen gebeurt gedeeltelijk door scheikundige reacties. Die zorgen ervoor, dat bepaalde stoffen tot sulfaten worden omgebouwd, en dan door de regen of sneeuw uit de atmosfeer verwijderd. Zij vallen op de aarde terug als meststoffen, en zorgen voor de vruchtbaarheid van de grond. Die cyklus klinkt heel mooi, maar is reeds jaren verleden tijd. Een deel van die schadelijke stoffen daalt ook op de aarde terug, en verzuurt de bodem en vernietigt de bossen.

Het is duidelijk dat bij een hoeveelheid van tienmaal meer stofdeeltjes dan normaal, de wassing niet meer normaal verloopt. Hier kan zelfs de natuur niet langer tegenop.

De afbraak van die stoffen, tenminste wat kan afgebroken worden, heeft in de atmosfeer een, elk voor zich, eigen duurtijd. Zo wordt uit de troposfeer een normale hoeveelheid zwaveldioxyde na oponthoud van enkele uren tot een paar dagen, weggewassen. De uit dat zwaveldioxyde nieuw gevormde stoffen, worden na een maand uit de troposfeer gestoten.

Wat er dan niet uit verwijderd is, stijgt naar de stratosfeer. De stoffen die daarin belanden, kunnen gedurende een droge zomer en grote warmte niet alleen massaal zijn, maar daarin een verblijfsduur van enkele jaren kennen.

Ik heb reeds gezegd dat de natuur er is om aan haar mogelijkheden aangepaste proporties te verwerken. Zij laat wel een speling van enkele procenten toe, maar geen tienmaal grotere hoeveelheid. Dit betekent : door de massale hoeveelheid schadelijke stoffen in de atmosfeer, die niet meer tijdig kunnen weggewassen worden, verdikt niet alleen de filter in de troposfeer maar wordt eveneens de onderste laag van de stratosfeer erin betrokken.

Bij die industriële schadelijke stoffen, voegen zich de uit fossiele brandstoffen vrijgekomen

kooldioxyde en fluorkoolwaterstof. Hierdoor wordt de druk op de bovenste laag van de troposfeer steeds groter, en de door blauwe en groene lichtkleurstralen gevoelige filter al maar dikker, en wordt het spektrum nog meer naar het rode spektraalgebied geschoven.

Doordat de niet weggewassen stoffen, tegenwoordig in grote massa, naar de stratosfeer stijgen, worden dikwijls gebieden gestraft, die helemaal onschuldig zijn aan de atmosferische vervuiling. Niet omdat zij verstandiger zijn, maar eenvoudig de middelen niet bezitten om een intense industrie uit te bouwen, die ook bij hen de atmosfeer sterk vervuilen. In de onderste laag van de stratosfeer woeden ijzig koude winden, die deze stoffen meevoeren, zonder dat wij kunnen weten waar naartoe, vermits het summum aan atmosferische vervuiling niet op één plek van de aarde gebeurt. Komen dergelijke stoffen met een grotere hoeveelheid boven een deel van de aarde, en waar de atmosfeer in het weggewassen reeds langere tijd geen inspanning moest leveren, zakken zij terug in de troposfeer, en ontstaat er, evenredig aan die gekoncentreerde hoeveelheid schadelijke stoffen, een even sterke reactie van de natuur. Daar krijgt men dan onverwachts stortregens, die overstromingen veroorzaken. Naargelang het gebied kan het ook een zware sneeuwval zijn, die eveneens voor katastrofen zorgt. Die kunnen verschrikkelijke gevolgen hebben, omdat het voor die gebieden ongewoon is, en men er niet op voorbereid was. ►►

Voor wat nu de komplekse woonagglomeraties en uitgestrekte industriegebieden betreft, daarvoor verwijs ik naar de invloed van de rode lichtkleurstraling op onze stofhuishouding. De in verhouding sterkere rode straling zorgt voor meer opwinding, omdat de blauwe en groene straling aan intensiteit heeft ingeboet.

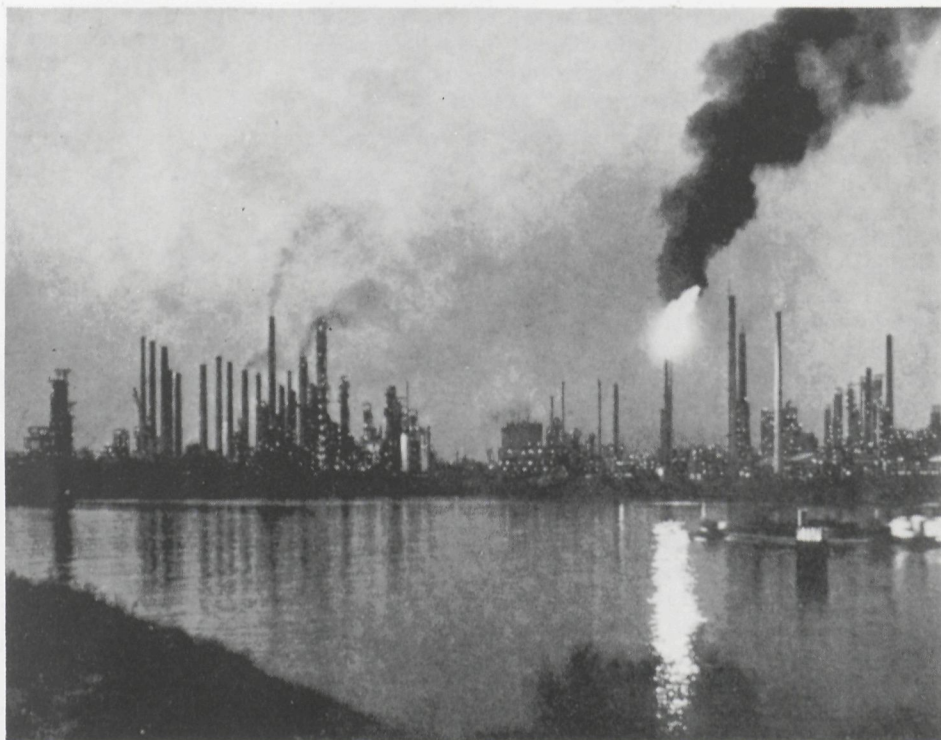
In die voornoemde gebieden ontstaat veel gemakkelijker een opwindingsstoestand, die even vlug in agressiviteit kan veranderen, zonder dat de oorzaken dergelijke eskalatie verrechtvaardigen. Het tragische hierbij is, dat zowel de protesterende groepen als de beteugelende macht, de opwindende invloed

van de rode straling ondergaan. De agressiviteit is aan beide kanten dan ook sterker, dan men volgens de situatie zou verwachten. In verband met die stralingsinvloed, mogen wij ons wel eens afvragen, in hoeverre de misdadigheid, met zoveel onzinnig geweld, door die veranderde lichtkleurstralingsintensiteit wordt gestimuleerd.

In streken waar geen uitgestrekte industriegebieden of komplekse woonagglomeraties zijn, moet al veel gebeuren vooraleer dergelijke agressiviteit optreedt.

Het is natuurlijk niet mijn bedoeling, de huidige lichte ontvlambaarheid bij grotere groepen, aan de veranderde intensiteit van de daglichtstraling te wijten. In dergelijke gebieden zijn er altijd meer redenen voor opwinding. Toch mogen wij de invloed van de versterkte rode straling op ons fysisch gedrag niet onderschatten, en het hierboven beschreven als nonsens opzij schuiven. De vaststelling van het space-lab, in verband met de stofblokken in onze atmosfeer, zijn weinig belovend voor de toekomst van onze aarde, die in feite toch zo mooi zou kunnen zijn en blijven. Het is wraakroepend ze naar de bliksem te zien gaan, door de schuld van het meest geëvolueerde en intelligentste wezen 'de mens'. ◀◀

Prof. J.B. Den Tandt
Psychochromoloog
2250 EDEGEM

AKODRO

AktieKOMitee Dekreet Ruimtelijke Ordening

van de nieuwe werkgroepen binnen de Bond Beter Leefmilieu is de Werkgroep Ruimtelijke Ordening. Na een aanvankelijke moeilijke start is deze Werkgroep tot wasdom gekomen. Dit is vooral te danken aan de minister voor Ruimtelijke Ordening : Paul Akkermans (ons wel bekend). Het uitbrengen van zijn ontwerp-dekreet ruimtelijke ordening liet zowat iedereen achterover vallen en dit niet alleen in milieumiddens. In de schoot van de Werkgroep ontstond, in samenwerking met verschillende andere verenigingen (lijst met de 69 ondertekende verenigingen op aanvraag verkrijgbaar) een Aktie KOMitee Dekreet Ruimtelijke Ordening.

Met het jongst maxi-dekreet wordt volgens dit aktiefront de totale ruimtelijke ordening in Vlaanderen compleet op de helling gezet en belanden we terug in de chaotische toestanden van voor de wet van 1962 op de stedenbouw en de ruimtelijke ordening.

Waar de zogenaamde memorie van toelichting (de inleidende tekst van het dekreet) bol staat van fraaie principes en mooie woorden over wat een goed ruimtelijk beleid zou moeten inhouden, doen de bepalingen van dit dekreet precies het tegenovergestelde : zij vegen elk ruimtelijk beleid in Vlaanderen volledig van de kaart.

Het Aktiekomitee organiseerde in december en januari samenwerking met de Bond Beter Leefmilieu, BIRO en plaatselijke milieugroepen, vijf informatie-avonden. Zo kwamen achtereenvolgens aan bod : Hasselt, Gent, Roeselare, Leuven en Antwerpen. Politi werden bereid gevonden om te zetelen in ons panel. Jaak Gabriëls (VU), M. De Gryse (SP), Luc Heneau (CVP), Bert Vermeiren (KP) en Pol Staes (AGALEV). Ook de PVV was uitgenodigd, doch de Heer Sprockeels is niet komen opdagen. De avonden werden vanaf het begin een overdonderend sukses. Er waren gemiddeld 110 aanwezigen per avond. Er was blijkbaar grote nood aan informatie. Na een overzicht van het ontwerp-dekreet door Marc Heughebaert volgde een kritische benadering door Steven Roosen, samengevat in een 10-tal punten kwam dit hier op neer :

1. Inhoudelijke doelstellingen

Dit dekreet is merkwaardig omdat het nergens vermeldt wat het beoogt. De wet '62 vermeldde: 'De ordening wordt ontworpen zowel uit economisch, sociaal en esthetisch oogpunt, als met het doel 's lands natuurschoon ongeschonden te bewaren.'

2. Inhoudelijke middelen

Het nieuwe kaderdekreet voor de ruimtelijke ordening biedt geen nieuwe instrumenten waarmee inhoudelijk een beter ruimtelijk beleid kan gevoerd worden.

3. Het algemeen belang, het gemeenschapsbelang, het privébelang

Voorliggend ontwerp-dekreet vermeldt nergens het bestaan of de voorrang van het algemeen belang op het privé-belang bij het ruimtelijke beleid.

4. Wetgeving bij volmacht

Het kader is te summier om het te kunnen beoordelen. Het goedkeuren ervan betekent het tekenen van een blanco cheque.

5. Ruimtelijk beleid bij volmacht

Alle initiatief en bijna alle beslissingsmacht wordt in dit ontwerp bij de uitvoerende macht gelegd.

Enkel bij structuurplannen komt het verkozen orgaan tussen.

6. Decentralisatie ten bate van de hogere overheid

Dit ontwerp-dekreet bepaalt dat er drie bestuurlijke niveaus bij de planopmaak en -uitvoering betrokken zijn en dat er tussen deze drie niveaus een strikte hiërarchie bestaat. Maar het ontwerp is niet in staat te bepalen welke bevoegdheid elk van deze niveaus wordt toegewezen.

7. Democratie, inspraak en openbaarheid

Men verwierpt de mogelijkheden dat bewoners, buurten en wijken een beetje greep op hun omgeving krijgen onder de ogenschijnlijke evidentie en dus onbruikbare retoriek dat de besluitvorming uitsluitend bij de politieke verkozenen behoort ; en dat inspraak - 'voor zover konstruktief' - een mogelijks belangrijk element in het dossier kan vormen.

8. Een kader-dekreet ?

Dit kader-dekreet slaagt er niet in de verschillende aangrenzende materies van de ruimtelijke ordening in strikte zin mede te coördineren en op mekaar af te stemmen.

9. Gebrek aan rechtszekerheid

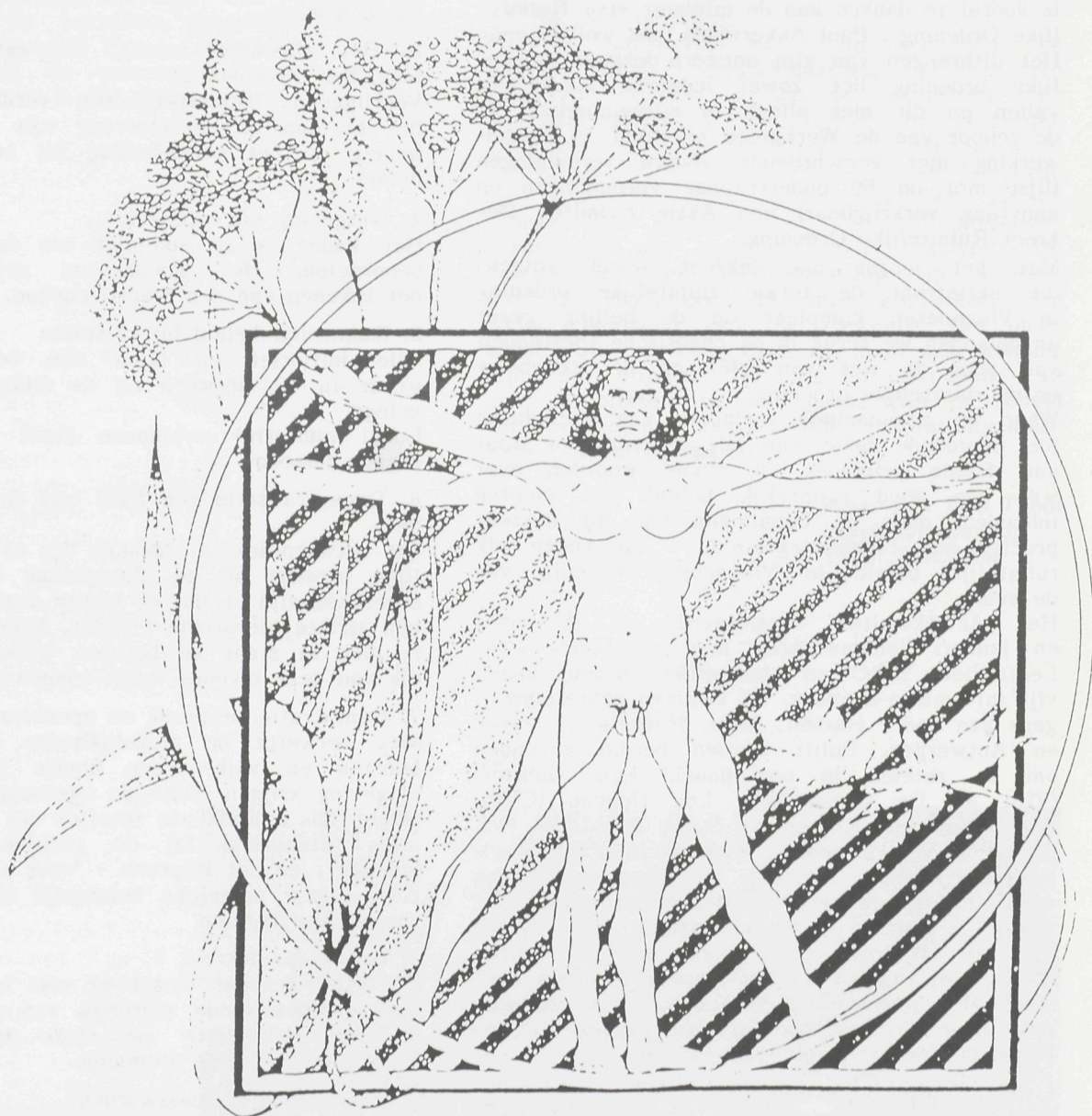
Het ontwerp-dekreet introduceert naast totaal nieuwe uitgangspunten en verwachtingen tal van ongewone plantechische begrippen en bewoordingen zonder deze duidelijk te omschrijven: - wat bedoelt art. 5 met 'toetsingskader' ?

Lees verder op blz. 21

Indien je op één van de informatie-avonden niet kon aanwezig zijn, kan je op de Bond Beter Leefmilieu nog steeds het dossier bestellen. In deze map vind je : De eerste tekst van AKODRO, de diskusstekst in 10 punten, het themanummer 'ontwerp-dekreet ruimtelijke ordening', van Wijken of Wonen (BIRO) en de lijst met 69 ondertekende organisaties (+ ondertekeningstrook).

Dit doe je door 50 frank over te schrijven op het rekeningnummer 427-9082201-48 van de Bond Beter Leefmilieu, Aarlenstraat 25, 1040 Brussel, met vermelding AKODRO-MAP, of draai het nummer 02/230.94.10. Vragen naar Marc Depaepe.

VEGETARIERS MEER KANS OP KANKER ?

Onze levensstijl is verantwoordelijk voor een groot aantal menselijke kankers. Men schat dat ongeveer 30 % van de kankersterften te wijten zijn aan het roken, 3 % aan alcoholconsumptie en 35 % aan factoren uit onze voeding. In onze dagelijkse voeding vindt men immers mutagene en kankerverwekkende stoffen van verschillende aard en oorsprong. Onder hen bevindt zich een belangrijke maar miskende groep van kankerverwekkende stoffen, namelijk de N-nitroso-verbindingen, waartoe ook de nitrosaminen behoren. Een aantal veel voorkomende menselijke kankers zoals maagkanker, die in onze streken de vierde belangrijkste oorzaak van kankersterfte is, en kanker van de slokdarm worden in verband gebracht met de blootstelling aan deze nitrosaminen.

NITROSAMINEN EEN

1. Hoe gaat de blootstelling aan nitrosaminen in zijn werk ?

De nitrosaminen kunnen zowel in onze levensmiddelen als in ons lichaam gevormd worden door de chemische wisselwerking van aminen met nitraten en nitrieten, zodat men op verschillende wijzen kan blootgesteld worden. De eerste mogelijkheid is dat nitrosaminen worden gevormd in onze omgeving, zoals in het water en in onze voedingsstoffen. Een tweede mogelijkheid is de vorming van nitrosaminen in het menselijk lichaam door de chemische omzetting van opgenomen nitrieten en aminen. Tenslotte kunnen ook nitraten aanwezig in ons voedsel, in het lichaam omgezet worden tot nitrieten, die dan op hun beurt leiden tot de vorming van de kankerverwekkende nitrosaminen.

a) blootstelling aan nitrosaminen gevormd in onze omgeving

Sinds lang worden allerlei voedingswaren behandeld met nitraten als bewaarmiddel. Ook vleeswaren worden aldus behandeld. De in het vlees aanwezige bacteriën reduceren de nitraten tot nitrieten. Naast een remmende werking op de bacteriegroei, hebben deze nitrieten ook een invloed op de kleur van het ermee behandelde vlees ; deze nitrieten reageren immers met de bloedpigmenten en stabiele roodbruine kleuren ontstaan, zodat het vlees een aantrekkelijk uitzicht krijgt. Door de aanwezigheid van de nitrieten kunnen in het behandelde vlees echter ook nitrosaminen gevormd worden. Twintig jaar geleden vond men dat het hele proces kon versneld worden door het vlees rechtstreeks met nitrieten te behandelen in plaats van met nitraten. Een studie in Groot-Brittannië toonde aan dat het vlees behandeld met

nitrieten en/of nitraten op dit ogenblik de grootste bron is van nitrosaminen, gevormd in het voedsel.

Net zoals in het vermelde voorbeeld van met nitraten of nitrieten behandeld vlees, kunnen ook in andere aldus behandelde voedingswaren, zoals vis en kaas, nitrosaminen gevormd worden. De waargenomen hoeveelheden nitrosaminen in deze behandelde voedingswaren zijn echter relatief laag. Toch mag men ze niet negeren, aangezien zelfs kleine concentraties van een kankerverwekkende stof bijdragen tot de totale menselijke blootstelling aan carcinogenen.

b) blootstelling aan nitrosaminen gevormd in ons lichaam

Een belangrijke wijze van blootstelling is deze waarbij nitrosaminen in het lichaam gevormd worden uit nitrieten, nitraten en aminen aanwezig in de voeding. Ten eerste kunnen de nitrieten en nitraten afkomstig zijn van voedingswaren die men met deze stoffen behandelde. Een grotere bron van blootstelling aan nitraten wordt echter gevormd door onze natuurlijke omgeving. Inderdaad, nitraten worden in het water en vooral in de planten aangetroffen. In het drinkwater komen zij voor door een intens gebruik van nitraatbevattende meststoffen. Nitraten zijn bovendien een natuurlijk bestanddeel van planten. Zij zijn immers een belangrijke bron voor stikstof voor de planten en voor de mikro-organismen in de bodem. Vooral loofhoudende planten bezitten hoge concentraties aan nitraten en bij deze groep vinden we planten terug uit ons dagelijks menu zoals aardappelen, wortelen, selderij, radijzen en bieten. Een grondige studie in de Verenigde Staten heeft trouwens aangetoond (zie tabel) ►►

Gemiddelde dagelijkse opname van
nitraten en nitrieten in de Verenigde
Staten van Amerika (berekend op
100 mg voedsel).

Bron	Nitraten	Nitrieten
Planten	86.1%	1.8%
Fruit en fruitsappen	1.4	0.0
Melkprodukten	0.2	0.0
Brood	2.0	0.2
Water	0.7	0.0
Behandeld vlees	9.4	21.2

dat de planten de grootste bijdrage leveren tot onze dagelijkse opname van nitraten via de voeding. Het is ook duidelijk dat het voor de mens onmogelijk is om volledig de nitraten te vermijden en de hoeveelheid verbruikte nitraten zal ongetwijfeld hoger zijn in een vegetarisch dieet.

De opgenomen nitraten worden in de mond door bacteriën, aanwezig in het speeksel, omgezet tot nitrieten en de zure maaginhoud vormt tenslotte een ideale omgeving voor de reactie van deze nitrieten met aminen zodat de kankerverwekkende nitrosaminen ontstaan.

2. Waar komen de aminen vandaan ?

Aangezien de vorming van nitrosaminen de aanwezigheid van aminen vereist, moeten de aminen in het menselijk milieu voorkomen. Dit voorkomen is spijtig genoeg uitgebreider dan men denkt. Inderdaad, de mens wordt op dit ogenblik blootgesteld aan een waaier van aminen van verschillende aard en oorsprong. Zo bevat sigarettenrook een zekere hoeveelheid aminen, die reageren met de nitrieten aanwezig in het voedsel en dit zou bij de rokers de kans op longkanker kunnen verhogen. Aminen worden ook aangetroffen in een groot aantal drugs en geneesmiddelen, zoals o.a. in bepaalde antibiotika, in sommige tranquillizers en antihistaminika.

Tenslotte vindt men tussen de scheikundige produkten die gebruikt worden als voedseladditieven en als insecticiden in de landbouw vele aminen terug. De mens kan op verschillende wijzen blootgesteld worden aan de aminen

die in de landbouw gebruikt worden. Zo kan de landbouwer door het gebruik van een bepaald insecticide rechtstreeks eraan blootgesteld worden, maar er kunnen ook resten van deze stof overblijven op de planten die dan door de mens gegeten worden.

Door de opname uit onze omgeving van deze aminen, alsook van nitrieten en nitraten, kunnen in het menselijk lichaam tenslotte nitrosaminen gevormd worden. Zoals reeds eerder vermeld wordt ook een kleine hoeveelheid van nitrosaminen in onze omgeving gevormd. De aminen gebruikt in de landbouw of als voedseladditieven kunnen op de behandelde gewassen of voedingswaren reageren met de aanwezige nitrieten en aldus nitrosaminen vormen. Zo worden tabakplanten behandeld met bepaalde aminen die heel gemakkelijk reageren met de nitraten aanwezig in de planten.

Besluit :

De mens wordt op verschillende wijzen blootgesteld aan nitrosaminen, potentiële verwekkers van maagkanker. Enerzijds wordt hij blootgesteld aan nitrosaminen gevormd in zijn omgeving en anderzijds worden in het menselijk lichaam zelf nitrosaminen gevormd. De hoeveelheden nitrosaminen, waaraan de mens aldus blootgesteld wordt, zijn zeer klein maar toch mag men ze niet verwaarlozen, daar de hoeveelheden nitrosaminen die gevormd worden in het lichaam moeten samengesteld worden met deze aanwezig in onze voeding en dit elke dag opnieuw. Bovendien bestaan er naast de nitrosaminen nog heel wat kankerverwekkende stoffen waaraan de mens wordt blootgesteld. Uiteindelijk kan de akkumulatie van al deze kankerverwekkende stoffen, zelfs in kleine hoeveelheden, belangrijk worden. Men mag dus zeker niet nalaten om op de ene of op de andere wijze onze blootstelling aan bepaalde stoffen, zoals bijvoorbeeld nitrosaminen, te beperken. Aangezien de nitrosaminen ontstaan uit nitrieten en aminen kan men beginnen met de aanwezigheid van deze stoffen in onze dagelijkse omgeving te vermijden. Toch kan men het gebruik van nitraathoudende meststoffen en het nitraatgehalte van drinken en mineraalwater beperkt houden. Bovendien zou men door verbeterde bewaringstechnieken kunnen streven naar een vermindering van de hoeveelheid nitrieten die nog overblijven in voedingswaren behandeld met bewaarmiddelen. Tegenwoordig wordt vaak ascorbinezuur, beter bekend als vitamine C, toegevoegd aan het met nitraten en/of nitrieten behandelde vlees. Vitamine C verhindert immers de vorming van nitrosamine uit nitrieten en nitraten. Volgens bepaalde berekeningen zou een derde van een sinaasappel, wat overeenkomt met ongeveer 20 mg vitamine

C, voldoende bescherming bieden bij een normale blootstelling via het voedsel aan nitraten, nitrieten en aminen.

Tenslotte moet het gebruik van aminen als geneesmiddelen, pesticiden en voedingsadditieven vermeden worden, wanneer alternatieve oplossingen mogelijk zijn.

Elk initiatief dat als doel heeft de blootstelling aan nitrieten en aminen te verminderen, moet aangemoedigd worden, aangezien elke vermeden blootstelling aan een kankerverwekkende stof een winstpunt is. ◀◀

Dit artikel is het vijfde in een serie van tien. Het is het uiterlijke teken van de samenwerking tussen de milieubeweging, de Bond Beter Leefmilieu, en de afdeling menselijke ekologie van de Vrije Universiteit Brussel. Het terrein van samenwerking strekt zich uit tot al die gebieden waarbij kankers en verandering van erfelijkheidsmateriaal de mensheid bedreigen.

Wat houdt die samenwerking in? Ten eerste tien opeenvolgende artikels. Vervolgens kunnen deze onderzoekers via de Bond benaderd worden om vragen te beantwoorden die bij groepen of individuen leven op terreinen zoals hormonen, koken, verpakkingsmiddelen, lood, insecticiden, vervuild drinkwater, energiesystemen, kleurstoffen, e.a. en hun gevolgen voor het menselijk lichaam, in het bijzonder het ontstaan van kanker en veranderingen in het erfelijk materiaal. De schrijvers van de artikels zijn ten derde ook bereid informatie-avonden en voorlichtingsbijeenkomsten bij te wonen en hun jarenlange onderzoeksarbeid zo te toetsen aan wat er te lande aan vragen en problemen bestaat.

Tenslotte kan iedereen schriftelijk in contact treden met de schrijvers van de artikels om hun vragen en opmerkingen over de behandelde materies voor te leggen.

Al deze reacties zullen we gebruiken om een

studiedag rond deze problematiek te organiseren, in het najaar.

Je zou het zo kunnen stellen. De Bond Beter Leefmilieu en de afdeling menselijke ekologie en de V.U.B. startten met deze reeks een groot project over stoffen die op allerlei wijzen fundamenteel ingrijpen in het menselijk bestaan. Dit project kent een voorlopig hoogtepunt eind '85 met de studiedag, maar zal verder uitdeinen over Vlaanderen omdat het zo wezenlijk ingaat op de sluipende gevaren van het explosief groeiende aantal nieuwe stoffen.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

N-nitroso-verbindingen : chemische stoffen gekenmerkt door het bezit van een nitrosogroep (-NO) die rechtstreeks aan een koolstofatoom is gebonden.

Nitrosaminen: chemische stoffen gekenmerkt door het bezit van een nitrosogroep (-NO) en een aminogroep (-NH₂).

Aminen : chemische stoffen gekenmerkt door het bezit van een aminogroep (-NH₂) die rechtstreeks aan een koolstofatoom is gebonden.

Voedseladditief : een stof die aan het voedsel wordt toegevoegd met de bedoeling de eigenschappen of de werking ervan te veranderen.

Insecticide : een bestrijdingsmiddel en/of verdelgingsmiddel voor insecten.

Antihistaminica : een groep geneesmiddelen die worden gebruikt ter bestrijding van allerlei allergische aandoeningen; zij gaan de bloedvatverwijdende werking van het histamine tegen. Histamine is een amine dat in vrijwel alle dierlijke en plantaardige weefsels voorkomt.

Tranquillizers : een groep geneesmiddelen die door hun werking op het zenuwstelsel angst, spanningstoestanden en onrust kunnen opheffen.

WEKKENDE STOFFEN.

1934-1984

**Nationale
Loterij**

**DE NATIONALE LOTERIJ : EEN MILJOENENFEESTDIS
MET ZEER VELE GENODIGDEN.**

De Nationale Loterij, die ook de Lotto en de Toto omvat, is een instelling die ten dienste staat van de gemeenschap.

Haar hulpverlening is veelzijdig. Hier vernoemen we : de ontwikkelingslanden, de milieubescherming, het Rampenfonds, de sportpromotie, de mindervaliden, de bejaarden, het cultureel leven, en, last but not least, het medisch en wetenschappelijk onderzoek.

politiek & co

politiek & co

► Uit het antwoord van minister Lenssens op een vraag van J. Gabriëls (VU) blijkt dat het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in geen enkel opzicht betrokken is bij de afspraken tussen Nederland en België, aangaande de stankoverlast afkomstig van het Antwerps Havengebied. De politie van hinderlijke bedrijven (= doen naleven van de bepalingen terzake) is anderzijds wel een bevoegdheid van het Vlaamse gewest. Benegora (Belgisch-Nederlands grensoverleg Regio Antwerpen) organiseerde onlangs een symposium 'Heeft klagen nog zin?' over deze stankoverlast. Het ziet er naar uit dat deze vraag negatief zal moeten beantwoord worden.

► Volksvertegenwoordiger De Mol Johan (VU) is ongetwijfeld één van onze meest actieve parlementairen op vlak van milieu die niet ophoudt de diverse milieuministers te bestoken met tientallen vragen. Hij is bovendien nog zo vriendelijk om er kopie van door te sturen naar het BBL-sekretariaat.

Quel service (excuseer : wat een dienstverlening)! Minister Poma antwoordde op één van die vragen dat er een opdracht werd gegeven aan de UIA om een onderzoek uit te voeren naar de effecten van de luchtvervuiling (zure regen !) op historische gebouwen. We zijn benieuwd. Op een andere vraag van de groene VU-er uit Lebbeke antwoordde staatssekretaris Aerts dat de invoerdatum voor loodvrije benzine wel degelijk 1989 blijft: daartoe is er overleg met alle betrokken departementen en de privé-sektor zijnde de Belgische Petroleumfederatie en Febiac (de Belgische auto-constructeurs). Vindt U ook niet dat de consumenten- en milieuorganisaties, die juist het meest ijveren voor de invoer van loodvrije benzine, een plaatsje verdienen bij dit overleg?

► Leefmilieu Riemst schreef alle Limburgse parlementairen aan om bij minister Akkermans aan te dringen op de aankoop van het plateau van Caestert (je weet wel, dat unieke natuurgebied dat met afgraving bedreigd wordt voor mergelwinning ...)

Reageerden positief : voor de CVP : F. Aerts, L. D'Hoore, Ch. Moors, J. Gerits, M. Rutten en T. Kelchtermans ; voor de SP : L. Van Velthoven, H. Knuts, en F. Op 't Eynde ; voor de VU : J. Gabriëls, ook F. Geyselings (AGALEV-maar geen Limburger) moet een briefke gekregen hebben, want ook hij reageerde positief. De lezer ziet zelf wel welke partij hier schittert door afwezigheid.

► In de kamer van Volksvertegenwoordigers kreeg mevr. Z. De Loore-Raeymaekers (CVP) een wetsvoorstel goedgekeurd tegen de effecten en de hinder van niet-ioniserende straling, infrasonen en ultrasonen. Het voorstel heeft tot doel de mens en het milieu te beschermen tegen allerhande stralingen en trillingen (afkomstig van infra-rood en ultra-violetlampen, zonnepanelen, lasers, microgolfovens, radar, hoogspanningsleidingen, alarminstallaties, deuropeners, e.a.). Mevr. De Loore hoopt op een spoedige en ongeschonden goedkeuring in de Senaat.

DVM

vervolg van blz. 15

- wat is in art. 14 en 20 het (juridisch) onderscheid tussen 'vaststellen van structuurplannen', 'definitieve beslissing' en 'goedkeuring door de hogere overheid'?

10. Gebrek aan continuïteit

Wetgevende initiatieven mogen vernieuwend zijn, maar niet op die wijze dat ze het maatschappelijk terrein dat ze dienen te regelen in een

AktieKOMitee Dekreet Ruimtelijke Ordening

bestuurlijk en inhoudelijk vacuüm brengen.

Anderzijds blijven heel wat gekende 'achterpoortjes' uit de huidige wet als 'erfdienstbaarheid' bestaan ; hier geldt blijkbaar wel de continuïteit.

Tenslotte kwamen nog een plaatselijke milieu-groep en politieke aan bod, waarna een discussie volgde in de zaal.

Marc Depaepe

DE WAKKERE BURGER

De Wakkere Burger wil als landelijk steunpunt plaatselijke initiatieven ondersteunen en stimuleren in de richting van een verdergaande democratisering van het gemeentelijk beleid, waarbij een open en inspraakgericht beleid centraal staat. De Wakkere Burger had het genoegen dit jaar de Visser Neerlandia prijs te krijgen. Ter gelegenheid van de uitreiking werden de krachtlijnen van het vijfjarenplan 1985-1989 uiteengezet :

1. Meer gerichte ondersteuning van lokale bewonersgroepen.
2. Een initiërende en informatieve rol naar de gemeentebesturen voor een open en inspraakgericht gemeentebeleid (Inspraak is in , maar staat nog maar aan het begin !)
3. Gerichte initiatieven die moeten leiden tot het verder opheffen van de nationale grendels op een verdergaande democratisering van het gemeentebeleid.
Nationale grendels ?
 - het ontbreken van een aangepaste openbaarheids- en inspraakwetgeving.
 - een te grote centralisatie van financiële middelen en bevoegdheden.
 - een te ver doorgedreven praktisering op alle terreinen.

Meer informatie ? Schrijf naar De Wakkere Burger, Liedtsstraat 27, 1030 Brussel of bel 02/241.88.33.

MDP

GEEN STORT TE KERKOM

Er bestaan plannen om de zandgroeve van Kerkom-Boutersem (Hageland) als nieuw stort in te richten. Het beruchte stort van Binkom waar de interkommunale nu haar afval stort zou in 1986 dichtgaan.

In allerijl werd er te Kerkom een aktiekomitee opgericht dat bestaat uit alle verenigingen en politieke partij-afdelingen van de gemeente.

ED

MALLE : PROTEST TEGEN DE AANLEGPLANNEN

Samen met het Komitee Beter Leefmilieu Malle, verzet het Aktiekomitee Red De Voorkempen zich tegen de plannen tot wijziging van het gewestplan Turnhout en de voorbereiding van het B.P.A. 'Blommerschot' te Oostmalle.

Beide milieuverenigingen vinden dat de bestaande gewestplannen op dit moment de enige houvast zijn om Vlaanderen te beschermen tegen de vroegere anarchie op het gebied van de ruimtelijke ordening. Lukrake veranderingen zijn dan ook uit den boze.

DE OUDENAARDSE VESTINGEN

Voor het eerst sedert 400 jaar luidde de stormklok terug over Oudenaarde. Met deze ludieke aktie wou de Stichting Omer Wattez de aandacht vestigen op de bedreiging van de Oudenaardse vestingen. (Enkele waterplassen gelegen in een ekologisch erg waardevol gebied ; zie ook Milieurama 84/7-8). De NMBS plant namelijk een bochtverruiming van een spoorlijn dwars door het gebied, en tot overmaat van ramp wenst het Oudenaards Stadsbestuur een zgn. binnenring te realiseren, waarbij ook de wallen niet ongeschonden zouden blijven. Volgens S.O.W. bestaat er nochtans een alternatief tracé voor de bochtverruiming, waardoor het gebied niet geschaad wordt, terwijl de binnenring zou kunnen aangelegd worden langs de stadszijde van de spoorwegberm.

HL

Bovendien is het gebied Blommerschot een waardevol natuurgebied. De wijziging van bos naar agrarisch gebied is een eerste stap naar een aantasting van dit prachtig stuk landschap waarvoor trouwens een klasseringsaanvraag werd ingediend. Het Aktiekomitee Red De Voorkempen in het Komitee Beter Leefmilieu Malle hopen dat de bevoegde overheden voor deze gewettigde kritiek oog zullen hebben.

CM

GOLFTERREIN RINKVEN

Zo'n 10 jaren geleden werd in de Kempen massaal actie gevoerd tegen het geplande duwvaartkanaal, hierdoor werden miljarden frank gemeenschapsgeld plus duizenden hektaren groen gered. In 1979 werd één van de geredde gebieden, het 'Aard van Rinkven' - dat in '76 werd ingetekend als waardevol landbouw- en bosgebied - sterk aangetast door de aanleg van een 150 ha groot golfterrein. Daar bleef het echter niet bij, de exclusieve golfclub, waarvan minister Akkermans en de burgemeester van Schilde N.B. erevoorzitter zijn, bleef uitbreiden, en voor binnenkort wordt de bouw van een 1.200 m² groot nieuw klubhuis gepland. Aktiekomitee Red de Voorkempen eist de onmiddellijke stopzetting van deze herhaalde aanslagen op de mooiste landbouw- en natuurgebieden van de streek, en hoopt dat de gouverneur van de provincie Antwerpen een halt toeroept aan de praktijken van de Bestendige Deputatie en het schepenkollege, die het spel mooi meespelen.

HL

FIETSBELASTING VOOR KONING AUTO ?

De Kampagne Fietsontlasting raad aan enkel dat deel van de fietstaks te betalen dat effectief aan fietsvoorzieningen besteed wordt. Dit bedrag wordt geraamd op 9 fr., dus nog geen 10 % van het door fietsers betaalde bedrag. Het resterende gedeelte van de fietstaks wordt gestort in een 'fietsontlastingsfonds' (rek. 001-1295782-28), dat uitsluitend gebruikt wordt om tussen te komen in geval deelnemers aan de actie af te rekenen krijgen met gerechtskosten of met hoge boetes. Sympatisanten of geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Kampagne Fietsontlasting, Lammekensstraat 37C, 2200 Borgerhout.

LG

ZURE REGEN TENTOONSTELLING

De Stichting Milieuwinkel Amsterdam heeft een overzicht van edukatief materiaal i.v.m. zure regen (voortgezet onderwijs) ter inzage in hun winkel. Tot eind maart is tevens de tentoonstelling ZURE REGEN te bezichtigen. Er kan een speciaal samengesteld informatiepakket worden aangevraagd door 8,25 gulden over te maken op giro 3150252 ten aanzien van de Milieuwinkel Amsterdam, Henri Polaklaan 42, NL-1010 CT Amsterdam, tel. 00/31/20/24.49.89

IV

ZEESCHILDPAD HANDEL

Afgevaardigden van C.I.T.E.S.-landen, Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, komen samen in Buenos Aires van 22 april tot 3 mei 1985 om de te beschermen diersoorten te bepalen.

Deze bijeenkomst zal heel belangrijk zijn voor de toekomst van enkele zeeschildpadsoorten. Enkele landen, waaronder de Kaaiman-eilanden, willen echter de huidige beschermingsmaatregelen opheffen.

Center for Environmental Education roept daarom de bevolking van de aangesloten landen op om petities in te dienen bij hun regeringen tegen de schildpadhandel.

GM

SAMEN RIJDEN KOSTEN MIJDEN

... Is de slogan waarmee het Centrum voor Positieve Aanwending (lid van de Bond Beter Leefmilieu), beter bekend onder de naam Taxistop, reeds sinds 1979 werknemers aanzet om samen te rijden en de kosten te delen : Carpoolen. Je kan gemiddeld 9.000 fr. per maand besparen op verplaatsingskosten.

Als je ...

(*) Op een traject van 41 km bespaar je al gauw 9000 F/maand, aan een Carpoolkilometer-prijs van 1,8 F/km en een auto-kilometerkost van 7 F/km (zie Testaankoop).

TAXISTOP

Inlichtingen bij CENTRUM VOOR POSITIEVE AANWENDING v.z.w., ONDERBERGEN 51, 9000 GENT 091/24.00.23

MDP

BRUSSELS DETAIL

In het kader van sensibiliserings-akties rond het Brussels stedenbouwkundig en architecturaal patrimonium heeft het Bestuur Monumenten en Landschappen zes akwarellen op prentbriefkaart-formaat gepubliceerd. Ze zijn geschilderd door Myriam Dierickx. Zij koos enkele architecturale details van Brussels mindergekend art-nouveau-patrimonium en verwerkte er menselijke figuratie in. De reeks kost 100 fr. Naast 'Brussels Detail' kan men een foto-set van 6 prentbriefkaarten bekomen waarop monumenten en landschappen uit het Vlaamse land. Kostprijs 70 fr. te krijgen bij Bestuur voor Monumenten en Landschappen, Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel, rek.nr. 000-2001776-84.

MDP

PRIJSSTIJGING OPENBAAR VERVOER

Agalev protesteert tegen de onlangs doorgevoerde verhoging van de tarieven van het openbaar vervoer. De vicieuze cirkel wordt hiermee niet doorbroken, integendeel: hogere tarieven zorgen voor een daling van het reizigersaantal, wat dan weer minder inkomsten geeft, zodat de tarieven terug moeten verhoogd worden. Agalev eist dan ook een stopzetten van alle tariefverhogingen en een éénmalige forse prijsverlaging op een gunstig ogenblik, b.v. na een degelijk uitgewerkt en vooraf besproken plan dat zorgt voor een aantrekkelijk aanbod van trams, bussen en treinen overal in België.

DS

PET-FLES

De Nederlandse drankindustrie heeft van de regering de toestemming gekregen te experimenteren met de omstreden PET-fles. Deze poly-ethyleen frisdranken bierverpakking zou dan wel met statiegeld verkocht worden. Ingenieurs van het TNO-instituut voor verpakking - belast met een onderzoek naar de consequenties voor het milieu - stellen dat de PET-fles niet duurder zou worden dan de glazen fles, terwijl het milieu niet zou geschaad worden mits hergebruik van de PET-fles. Daarmee zijn de problemen echter niet van de baan; onderzoeken wijzen nl. uit dat de produktie van deze fles veel meer energie kost dan de gewone glazen fles.

HL

SHELL-PESTICIDEN

Op 25 januari werd er door het Pesticiden Aktie Netwerk (PAN) een ludieke aktie gehouden bij de Shell-kantoren te Brussel. Shell produceert namelijk niet alleen benzine, maar ook aldrin, dieldrin en endrin; drie pesticiden waarvan het gebruik in het Westen verboden is omwille van hun giftigheid. De in Pernis, Nederland en Memphis, USA geproduceerde drins worden dan ook bijna volledig geëxporteerd naar de Derde Wereld. Het gebruik van de drins komt dan nog niet eens de plaatselijke bevolking ten goede, maar wel de vestigingen van multinationals aldaar, aangezien de drins voor een groot deel aangewend worden op gewassen die bestemd zijn voor de export. De inlanders mogen er wel mee werken, meestal in totaal onaangepaste kledij, zodat de al dan niet dodelijke vergiftigingen legio zijn; om dan nog te zwijgen over de pesticiden-residu's op de bij ons ingevoerde landbouwprodukten.

DS

PROTEST TEGEN UNION CARBIDE-VESTIGING TE MALLE

Vertegenwoordigers van de Kempense milieuverenigingen hebben begin februari aan minister Lenssens duizenden handtekeningen overhandigd tegen de vestiging van Union Carbide in Westmalle.

Zoals bekend is Union Carbide van plan een vroegere meubelfabriek aan te wenden als opslagplaats voor zo'n 7000 ton chemikaliën. Een groot deel van deze grondstoffen is echter giftig tot zeer zwaar giftig, terwijl er grote risico's zijn in geval

van brand. De Kempense milieuverenigingen eisen dan ook dat Lenssens de vergunning van het bedrijf zou intrekken, temeer daar de gebouwen van de vroegere meubelfabriek niet voor de nieuwe bestemming geschikt zijn.

HL

* Ex-kollega François Roelants, nu Ecolo-Europarlementslid, diende eind 1984 een amendement in bij de begroting van de EG. Hierin stelt hij voor een nieuwe begrotingslijn op te nemen met de titel 'subsidies aan Europese milieubeschermingsorganisaties' voor een globaal bedrag van 450.000 Ecu. Voor 1985 bestond er reeds een specifieke post voor hetzelfde bedrag ten behoeve van de Europese konsumentenbeschermingsorganisaties. Omdat het logisch is dat milieuverenigingen op dezelfde manier worden behandeld als konsumentenorganisaties, zal dit amendement, dat nu werd afgewezen, opnieuw worden ingediend in september 1985, in het vooruitzicht van de begroting 1986. Ondertussen wordt aan alle Europese afgevaardigden gevraagd bij een volgende stemming steun te verlenen

aan dit initiatief, dat voor de milieubeweging een belangrijke erkenning én onontbeerlijke financiële steun kan betekenen.

* De vragen die in het Europees Parlement gesteld worden door o.a. M. Van Hemeldonck, W. Kuypers en R. Chanterie in verband met vervoer van giftig afval, Mont Louis, NO₂-luchtverontreiniging enz. worden met gejuich onthaald in onze gelederen. Vraag en antwoord zijn telkens te omstandig om te publiceren. Wat we in ieder geval moeten opmerken is dat de strijd voor een leefbaar milieu aan belangstelling wint, zoveel zelfs dat een steeds groter aantal (Euro-)parlementsleden onze aktie steunt. Waarvoor uiteraard onze dank.

LG

STICHTING VLAAMS INSTITUUT VOOR NATUURBEHEER

Op 12 juli 1983 was het precies tien jaar geleden dat de Belgische Wet op het Natuurbehoud werd uitgevaardigd. Aan een van de belangrijkste bepalingen, nl. de oprichting van een Rijksinstituut voor Natuurbeheer, dat de bevoegde minister wetenschappelijk gefundeerd advies moet verstrekken in alle zaken die voor natuur en milieu van belang zijn, is echter nooit enige uitvoering gegeven.

Waar de Belgische staat zo flagrant in gebreke is gebleven, hebben een aantal mensen uit de wetenschappelijke en onderwijskundige kringen met hoofdzakelijk ekologische en milieuachtergrond, besloten op de symbolische datum van 12 juli 1983 een vereniging zonder winstoogmerk op te richten, genaamd 'Stichting Vlaams Instituut voor Natuurbeheer'. De essentiële bedoeling is de Vlaamse Regering te helpen het officiële instituut op te richten, al dan niet in het kader van een nieuw dekreet op het Natuurbehoud, dat de nationale wet vroeg of laat moet vervangen.

Het is immers de hoogste tijd dat na de oprichting van de Openbare Vlaamse Afvalmaatschappij en de Vlaamse Waterzuiveringsmaatschappij, thans werk wordt gemaakt van een Vlaams Instituut voor Natuurbeheer. Gezien de voortschrijdende en steeds sneller en diepgaande aftakeling van natuur en landschap is dit beslist niet minder dringend.

1. Werking van de Stichting

In het voorbije jaar legde de Stichting VL.I.N. zich toe op het publiceren van de rapporten die door de medewerkers van het BTK-Onderzoekscentrum voor Landschapsekologie en Milieuplanning werden afgewerkt. Alles bij elkaar leidde dit tot één wetenschappelijke publikatie over de natuurgebieden bij Overmere-Donk en 6 rapporten i.v.m. de MER-problematiek in eigen land, in de buurlanden en elders in de wereld. Deze rapporten werden bezorgd aan de betrokken beleidsinstanties, zijn ter beschikking van donateurs en leden en worden te koop aangeboden aan geïnteresseerde buitenstanders.

2. Relatie tot de overheid

De vraag gericht tot de Heer A. Denteneer, directeur-generaal van het A.R.O.L., om vanaf de initiële fase van de werking van de Stichting zitting te nemen in de raad van beheer, dan wel toe te treden als actief lid, werd negatief beantwoord.

Vragen om financiële steun werden gericht aan de heren ministers van de Vlaamse gemeenschap, belast respectievelijk met natuurbehoud en ruimtelijke besturen. Minister Galle schreef een beleefd en bemoedigend briefje terug, minister Poma verklaarde zich m.b.t. de materies aangaande een Vlaams Instituut voor Natuurbeheer niet bevoegd en was zo vriendelijk de brief door te spelen naar zijn ambtsgenoot Lenssens, minister voor milieuzaken. Deze stelde een mogelijke betoelaging tot 20.000 fr. in uitzicht, bedrag waarop erkende milieuverenigingen kunnen aanspraak maken. Minister Akkermans reageerde niet formeel op de brief, maar legde op 11 september wel een voorstel van dekreet neer bij de Vlaamse Raad, strekkend tot de oprichting van een (officieel) Vlaams Instituut voor Natuurbehoud (sic).

3. Relatie tot de natuur- en milieuverenigingen

Na een vraag van de Stichting VL.I.N. tot opname in hun tijdschrift van een oproep tot bekendmaking van de oprichting en doelstellingen van de Stichting, of tot meezenden van haar folder, gingen vrijwel alle verenigingen hierop in. De eerste entoesiaste reactie tot medewerking kwam van het C.C.B.V., dat de Stichting VL.I.N. bij alle aangesloten vogelliefhebbers bekendheid gaf; de laatste reactie (na een herinneringsbrief) kwam van de B.N.V.R., die alsnog toegezegde positief te zullen reageren. Bij het schrijven van dit jaarverslag is dit inmiddels nog niet gebeurd; vooralsnog blijven de leden van de B.N.V.R., Vlaanderens grootste vereniging voor natuurbehoud, aldus onwetend over de Stichting VL.I.N., voor zover zij althans geen lid zijn van een andere natuur- of milieuvereniging of geabonneerd op Milieurama.

4. Relatie tot het Vlaamse bedrijfsleven

Van meet af aan lag het in de bedoeling van de Stichting een goede relatie op te bouwen met het Vlaamse bedrijfsleven, in

die zin dat getracht werd het spreekwoordelijke onbegrip en wantrouwen dat doorgaans tussen natuur- en milieubeweging en industriële kringen heerst, te doorbreken en anderzijds de mogelijkheden te onderzoeken bepaalde projecten door het bedrijfsleven financieel te laten ondersteunen.

Vooralsnog blijkt deze opzet niet geslaagd: de brieven die de Stichting VL.I.N. aan het Vlaams Economisch Verbond (V.E.V.) heeft gericht blijven onbeantwoord en een persoonlijke contactname met de voorzitter van het V.E.V. leverde evenmin iets op. Momenteel tracht de Stichting via individuele kontakten met firma's en financiële instellingen in Vlaanderen tot een vruchtbare samenwerking te komen.

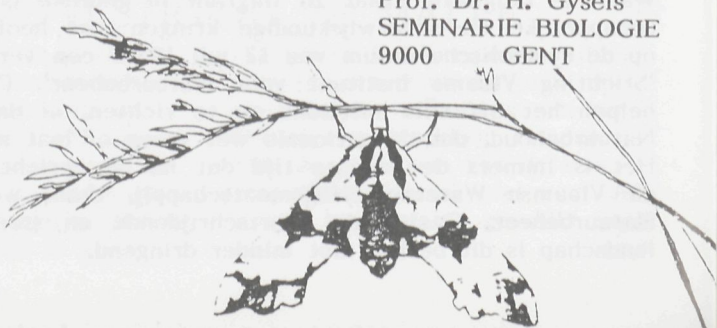
5. Huidige activiteiten en toekomstplannen

Momenteel wordt gewacht op het verschijnen van de Stichting VL.I.N.-publikatie nr. 2, over een inventaris van de natuurgebieden in Vlaanderen, gepaard met een aantal kritische randbemerkingen en suggesties betreffende behoud en beheer. Lopend is een BTK-project van de Federatie voor Milieubescherming van het Gewest Gent over de natuurwetenschappelijke en sociale rol van het stedelijk groen in de Gentse binnenstad, waarvan de resultaten eveneens in een Stichting VL.I.N.-rapport zullen verwerkt worden. Andere BTK-medewerkers leggen de laatste hand aan een manuscript over de landschappen in de Stichting VL.I.N. met het Nederlandse Rijksinstituut voor Onderzoek in de Bos- en Landschapsbouw 'De Dorschkamp' te Wageningen. Ook met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer werd het uitwisselen van informatie afgesproken.

De Stichting VL.I.N. volgt verder nauwlettend de ontwikkelingen die zich voordoen rond de 'affaire Nieuwdonk' in het geplande natuur- of landschapspark Overmere-donk, alsook de bewegingen van het Vlaamse leefmilieu-ministerie, dat zoals bekend de invoering van een MER in Vlaanderen wil degraderen tot enig gesleutel aan de bestaande vergunningsstelsels.

Te zijner tijd zal hierover, mede ten behoeve van de internationale natuur- en milieu-organisaties en van de in deze materie geïnteresseerde leden van het Europees parlement, in enkele Engelstalige publikaties verslag uitgebracht worden. Wat de Vlaamse politieke vertegenwoordiging betreft op nationaal en Europees niveau, onderhouden vooral Mevrouw M. Van Hemeldonck (SP) en de Heren P. Staes (AGALEV) en J. De Mol (VU), regelmatige kontakten met de Stichting VL.I.N.

Prof. Dr. H. Gysels
SEMINARIE BIOLOGIE
9000 GENT

publikaties

Alternatieven voor het storten van niet-verwerkbaar chemisch afval ;

Hans Breukelman ; Stichting Natuur en Milieu, Donkerstraat 17, NL-3511 KB Utrecht, tel. 00/31/30/33.13.28 ; 15 gulden.

Bespreekt de mogelijkheden tot verwerking en hergebruik van 40 stromen niet-verwerkbaar chemisch afval en tevens de mogelijkheden om het ontstaan hiervan te voorkomen. 150 blz.

The phototransformation of chemicals in water : results of a ring-test, en The use of physical-chemical properties in the 6th amendment and their required precision, accuracy and limiting values ; ECETOC, Louizalaan 250/63, 1050 Brussel, tel. 02/649.94.80.

De blauwe reiger; Alfred Blok & Tommy Dybbro ; Kosmos, Amsterdam ; verkrijgbaar bij Kluwer, Santvoortbeeklaan 21-23, 2100 Deurne, tel. 03/324.78.90 ; 480 fr.

Schets het portret van de blauwe reiger, uiterlijk, gedrag, broedbiologie, voedsel, rui, trek, voorkomen, verwante soorten, enz. Met foto's en tekeningen ; 79 blz.

Ontwikkelingssociologie en de milieuproblematiek van de Derde Wereld ; Ted Schrader ; Centrum voor Milieukunde, Garenmarkt 1b, NL-2311 PG Leiden, tel. 00/31/71/14.83.33, toestel 2213 ; 6 gulden.

Verkent het gebied van milieu en Derde Wereld en geeft de rol aan die de ontwikkelings-sociologie op dit terrein zou kunnen spelen. 55 blz.

De zon, energiebron voor iedereen ; Willy Lievens ; De zonne-arc, Sint-Jozefstraat 17, 8800 Roeselare, tel. 051/22.45.59; 250 fr.

Een boek voor doe-het-zelvers en natuurvrienden: het doet de technische aspecten van zonne-energie uit de doeken en geeft enkele eenvoudige installaties om zelf na te bouwen. Met talrijke tekeningen ; 94 blz.

Voor elke fuut een vat ; Bert Nederbragt, Stichting Ekologie, Utrecht ; verkrijgbaar bij Kritak, Vesaliusstraat 1, 3000 Leuven, tel. 016/23.12.64 ; 240 fr.

Toont aan dat grenswaarden (= wettelijke normen) de aantasting van milieu en gezondheid hoogstens zullen vertragen, maar niet tegengaan, en dus onvolmaakte instrumenten zijn voor een goed milieubeleid. 56 blz.

Weg ! Zijn gif trein ; José Van Eijndhoven; SUA, Grimburgwal 10, gebouw 3², NL-1012

De goedkoopste manier om een boek in het buitenland te bestellen is via een postwissel of een postoverschrijving, waarvoor in elk postkantoor speciale formulieren verkrijgbaar zijn.

GA Amsterdam, tel. 00/31/20/22.57.73 ; 17,5 gulden.

Verdiept zich in de problematiek van het vervoer van gevaarlijke stoffen. De auteurs zochten uit hoe hierover beslist wordt en welke rol veiligheidsdeskundigen daarbij spelen. 110 blz.

Geïntegreerde bestrijding in de Derde Wereld; VWW-Werkgroep Pesticiden en Ontwikkelingslanden, Oudegracht 80, NL-3511 AT Utrecht, tel. 00/31/30/32.21.80 ; 25 gulden.

Maakt duidelijk dat de belemmeringen voor de invoering van geïntegreerde bestrijding in de Derde Wereld slechts gedeeltelijk van technische aard zijn. Politiek, economie en andere maatschappelijke factoren spelen een belangrijke rol. 160 blz.

Dieren - Natuurbeheer in Nederland ; Pudoc, Wageningen; verkrijgbaar bij De Sikkels, Nijverheidsstraat 8, 2150 Malle, tel. 03/312.47.61 1.154 fr.

Na de verklaring van de ekologische achtergronden, en een situering van de jacht t.o.v. natuurbeheer, worden de diersoorten behandeld die in het natuurbeheer van bijzonder belang zijn. 423 blz.

Montagne Saint-Pierre refuge naturel ; Claude Puts ; Echevinat de l'Environnement de Visé, Hôtel de Ville, rue des Récollets 1, 4540 Visé, tel. 041/79.15.12 ; 350 fr.

Geeft een beschrijving van de ten noorden van Luik gelegen Sint-Pietersberg, die zich uitstrekt tot in de provincie Limburg. 158 blz.

Extra gedrukt ; Brabantse Milieufederatie, Willem II-straat 15a, NL-5038 BA Tilburg, tel. 00/31/13/35.62.25 ; 10 gulden. Bundeling van reeds eerder in het tijdschrift 'Brabant Natuurlijk !' verschenen artikels over de problematiek van (varkens)mestoverschotten in het Nederlandse Noord-Brabant. 68 blz.

Mellie Uyldert, de onbegrepen wijze maagd; Felix Zwitser ; De Kleine Aarde, Munsel 17, NL-5283 VA Boxtel, tel. 00/31/4116/84921;

publikaties

315 fr.

Beschrijft één van de uitwassen van de zogenaamde alternatieve beweging, nl. de naar rascisme en fascisme neigende theorieën van Mellie Uyldert. 148 blz.

Spectrum atlas van beschermde natuurgebieden in Nederland en België ; Jan van de Kam; Het Spectrum, Bijkhoevelaan 12, 2110 Wijnegem, tel. 03/353.98.00 ; 795 fr.

Laat zien hoe rijk de natuur in 22 Belgische en Nederlandse reservaten nog is en hoe het beheer ervan in zijn werk gaat. Wijst tevens de weg naar een aantal plaatsen waar de natuur nog in haar volle schoonheid te genieten valt. Met talrijke kleurenfoto's; 240 blz.

DS

MeMO-bedrijven ?

Voorbij is de tijd dat de samenleving het milieu beschouwde als een hobby, en de mensen die zich daar druk over maakten als wereldvreemde figuren.

Zowel aan de vervuiling, als aan de stijging van de werkloosheid lijkt geen einde te komen. Een feit dat sommigen moedeloos maakt, maar anderen juist stimuleert om iets aan die problemen te doen. Tot die laatste groep behoren de mensen die hun eigen milieuvriendelijke werkgelegenheid scheppen. In Nederland hebben deze mensen zich verenigd onder de koepel MEMO-bedrijven (Mens- en Milieuvriendelijk Ondernemen).

Milieu en werk zijn geen vijanden

Integendeel, milieuvriendelijke activiteiten zijn goed voor nieuw werk. Hier liggen kansen voor bijvoorbeeld de overheid en grote bedrijven, maar zeker ook voor kleine groepen mensen. Zij kunnen hun eigen werk scheppen door milieuvriendelijke bedrijven en projecten op te zetten. Aldus Het Landelijk Milieu Overleg uit Nederland.

Ze tonen dit aan d.m.v. een boek met ruim 150 blz. Twaalf voorbeelden van milieuvriendelijk werk, acht bedrijven en vier projecten. Het gegeven wordt grondig uitgespit wat enkele interessante elementen aan de oppervlakte brengt. Voorts bevat het boek een beknopte handleiding voor mensen die een bedrijf of project

willen opzetten en maatregelen voor lagere overheden en de rijksoverheid. Als we ons niet storen aan het feit dat dit boekje geschreven is voor Nederland, overheid, RVA e.d. werken volledig anders, (we zitten nog ver van de Europese eenmaking), is 'Het milieu als werkgever' een bijzonder interessant werkje, dat tot nut kan zijn voor velen.

Het milieu als werkgever ; Landelijk Milieu Overleg ; verkrijgbaar bij Milieuwinkel Amsterdam, Henri Polaklaan 42, NL-1018 CT Amsterdam, tel. 00/31/20/24.49.89 ; 12,5 gulden.

MEMO-bedrijven en het milieu

Ook de Nederlandse Overheid blijft i.v.m. de MEMO-bedrijven niet bij de pakken zitten. Het ministerie van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer ging op onderzoek naar de milieu-aspekten van MEMO-bedrijven.

Meerbepaald bij de houtverwerkende bedrijven, de drukkerijen en de bakkerijen. Minder interessant, tenzij als achtergrondinfo voor een eigen Vlaamse studie op dit gebied. 135 blz.

MEMO-bedrijven en het milieu ; T. Vijverberg ; Stichting Het Nederlands Economisch Instituut ; verkrijgbaar bij Distributiecentrum Overheidspublikaties, Postbus 20014, NL-2500 EA's Gravenhage ; 27,5 gulden.

MDP

► W.W.F.-Oostenrijk haalt zijn slag thuis in de zaak rond de stuwdam op de Donau. Het hoog gerechtshof schortte de daarmee gepaard gaande ontginning van het vloeibos te Hainsburg op tot het einde van 1985. Dit bewijst weeral dat de gevolgen van een projekt op de omgeving op voorhand beter moeten worden onderzocht.

► Op 20 stukken van de Westduitse autowegen wordt tot oktober een snelheidsbeperking ingevoerd naargelang van het stuk : 130, 120 of 100 km/u. Deze proef dient om na te gaan of hiermee de luchtvervuiling kan worden verminderd.

► De koelinstallaties van de Italiaanse kerncentrale van Caorso zouden onvoldoende voorzien zijn van anti-vries om 20° vorst te kunnen verdragen. De directie achtte het raadzamer om de centrale 2 dagen stil te leggen. Of was er helemaal geen anti-vries in ?

► W.W.F.-organisaties in W-Duitsland en Zwitserland doen een oproep tot alle voedings- en horekabebedrijven om geen kikkerbilletjes meer te verkopen en serveren. Vooral in Bangladesh en andere Aziatische landen zou de vangst van vooral de brulkikker kunnen leiden tot een ekologische ramp, omdat de natuurlijke vijand van verschillende soorten insecten door de massale vangst van deze kikkers wordt uitgeschakeld.

► Tegen 1990 zou het zuidelijk zuiveringsstation van de agglomeratie Brussel in werking moeten treden. Later komt er ook nog één in het noordelijke deel van Brussel. Zullen we dan toch nog een zuivere Schelde krijgen?

► 'N.V. Urfos' wil in de nabije toekomst uraniumhexafluoride winnen uit de uraniumhoudende gipsafvalberg van de Gentse Kuhlmannfabrieken. 'Synatom' zou voor afname zorgen en deze nieuwe energiebron gebruiken voor bevoorradings van de kerncentrales van Doel en Tihange.

► Het wrak van de Mont Louis ligt er nog steeds. 'Alle' vaten werden geborgen. Op 15 januari spoelde er echter nog een vat aan ter hoogte van Calais.

► Brusselse staatssekretaris Cecile Goor heeft plannen om een 14 km lang fietspad aan te leggen langs de Zennevallei en langs het stadscentrum. Een Noord-Zuid-verbinding voor fietsers.

► Veertig jaar na de val van de atoombom op Nagasaki zijn een Amerikaan en een Japanner begonnen met een onderzoek van de genetische gevolgen hiervan op de huidige plantenwereld.

► De Woensdrechtse natuur- en milieuvereniging Namiro heeft geprotesteerd tegen de aanwezigheid van de vredeskampen, vooral die van de vredesvrouwen. Reactie van de Stichting Atoomvrijstaat : 'Waarom protesteerde Namiro nooit tegen de lawaai-overlast van de vliegbasis en de Fokker-werkplaats ?'

► De voogdijoverheid richtte een wedstrijd in voor de inrichting van de landelijke ruimte, gelegen in het Bouwdewijnpark te Jette. De vereniging Leefmilieu is ontgoocheld. Het merendeel van de ingezonden projecten gingen de fantastische toer op met Versaillaanse toestanden en een spetterend wegefestival. Zo ook het winnend projekt. Het gebied wordt ekologisch vernoeid.

► Reeds in 793 stelde Karel De Grote alles in het werk om een scheepvaart-verbinding tot stand te brengen tussen de Noordzee en de Zwarte Zee. Milieugroepen verzetten zich echter tegen de realisatie van het laatste stukje van dit Europakanaal, of wel de Rijn-Main-Donauverbinding, omdat één van de mooiste rivierdalen van Beieren hierdoor vernield zou worden.

► Professor Reinhard Hutl van de Westduitse universiteit van Freiburg verklaart dat de bossterfte te wijten is aan de combinatie van zure regen met ozon, een agressief gas. Zure neerslag looft belangrijke voedingsstoffen uit, uit de reeds aangetaste plantedelen.

► De Nederlandse regering besliste de Oost-Westbaan van het vliegveld bij Maastricht versneld aan te leggen. Van het voorziene overleg tussen Nederlandse en Belgische ambtenaren komt niets terecht, nochtans de geluids-overlast is voor de Maaßlanders.

► Spaanse wetlands, Coto Dana en Las Tablas de Daniel, drogen op. De oorzaken zijn drainage voor landbouwdoeleinden en de geringe neerslag. Deze wetlands zijn belangrijke watervogel-habitaten. Dr. Dugan WWF/IUCN wetlands-afgevaardigde, verklaarde dat bij direkte stopzetting van de drainage het nog 10 jaar zal duren voor het waterpeil het normale niveau terug bereikt heeft.

► De Nederlandse regering is het er over eens geworden dat tenminste 2 nieuwe kerncentrales zullen worden gebouwd. Niet iedereen is het daarmee eens.

flitsen

flitsen

ALLE KRINGLOOPPAPIER

PAPIER
KARTON
ETIKETTEN
OMSLAGEN
SCHRIFTEN
NOTABLOKS
VERPAKKING
BRIEFPAPIER
SCHRIJFBLOKS
KORREKTIEMIDDELEN
PRENTBRIEFKAARTEN
KETTINGFORMULIEREN
GELEGENHEIDSGRAFIK
MAAK ZELF KRINGLOOPPAPIER

Uw kringloopspecialist :

PANDAVA

Kloosterstraat 71-73
2070 Antwerpen-Ekeren
Tel. 03/542.64.65 (2L)

BOVENSTE BESTE
**BUTTONS &
BADGES**

Sportmanifestaties
— kongressen
— reklame
— slogans
— politiek

Europalaan 35 - 9800 Deinze - Tel. (091) 86.33.05

OOST WEST CENTRUM

KUSHI-INSTITUUT

Consciencestraat 48
2018 Antwerpen
tel : 03/230 13 82

Het Oost West Centrum is een VZW die opvoedend wil werken. Onze kursussen en lezingen geven aan mensen de unieke gelegenheid om een nieuw levensbewustzijn uit te proberen door Makrobiotiek. De verscheidenheid aan lessen geeft U de mogelijkheid om zelf uw eigen verantwoordelijkheid voor uw eigen gezondheid en levensbestemmingen in handen te nemen.

Door Makrobiotiek kan U gezondheid bereiken, geluk en één nieuwe levenswijze. Het is dan ook ons doel dit aan zoveel mogelijk mensen door te geven.

Naast een intensief studieprogramma met lezingen en kursussen bieden wij ook informatie aan langs ons driemaandelijks tijdschrift 'het Netelblad'.

Voor alle verdere inlichtingen kan U zich wenden tot het sekretariaat.

Openingsuren : van maandag tot en met vrijdag
van 9.00 tot 13.00 uur
en van 14.00 tot 17.00 uur.

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE
ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

kalender

6-13-20 maart 1985

laatste 3 sessies van de vormingskursus 'de vzw in theorie en praktijk', ingericht door Vormingsinstituut voor KMO, Doorniksesteenweg 220, 8500 Kortrijk, tel : 056/21 97 01

1 maart tot 14 april

tentoonstelling 'De levende cel, haar microstructuur' in het Museum van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Vautierstraat 29, 1040 Brussel, tel : 02/648 04 75 waar ook nog volgende tentoonstelling loopt :

1 maart tot 31 december 1985 'Waldsterben, de zure regens' Vanaf 9 maart

organiseert de Initiatiefgroep Bosbouw een reeks praktijkgerichte bosbouwkursussen in de verschillende provincies. De cursus omvat telkens 5 lessen van 3 uren (zaterdagvoormiddag). Inlichtingen bij de Vlaamse Bosbouwvereniging, Geraardsbergsesteenweg 267, 9231 Gontrode, tel : 091/52 21 13

13 maart van 9 tot 16.45u

gesprekforum 'Waarheen nu met de gewestplannen ?' ingericht door het ICSROO en de VFP te Gent, inl. ICSROO, Onafhankelijkheidslaan 17, 9000 Gent, tel : 091/21 11 27

17 maart te Brussel : NATIONALE BETOGING 'GEEN RAKETTEN'

iedereen stapt op achter de volgende ordewoorden : Geen nieuwe atoomwapens in België, noch in enig ander Europees land. Neen aan de Pershing II, Cruise en Neutronenbom. Ontmanteling van de SS20. Ontmanteling van alle bestaande kernwapens. Voor een kernwapenvrij Europa. Zelfstandige en actieve vredespolitiek van België. Verenigde Staten en Sovjetunie, bevries de nukleaire wapenwedloop. Vrede voor en door ontwikkeling. Nooit meer oorlog. Geen beslissing tot installatie. Stopzetting van de werken in Florennes. Meer inlichtingen bij VAKA, Kloosterstraat 5, 2000 Antwerpen, tel : 03/232 53 81.

20 maart, BRT 1, 21 uur

tweede deel van de 10-delige televisiereeks 'Monumenten, landschappen : één zorg', verdere uitzendingen telkens 4 weken lang. 8-12 april 1985

konferentie 'Tourism, recreation and conservation, in national parks', Peak National Park Centre, Losehill Hall, Castleton, Derbyshire, S30 SWB, Engeland

27 april van 10 tot 17.30u

studiedag Zure Neerslag te Gent, inl. VHS Elcker-ik, Hoogstraat 9, 9000 Gent, tel : 091/23 50 34

28 april van 14 tot 16 u.

Nationale natuurvriendelijke wandeldag rond het bedreigd natuurgebied 'De Roksempot', vertrek dorpschool Ettelgem

KAFT : LUC VERHAEGEN

BLZ. 4 : TIEN JAAR EKOLOGISCH LEVEN EN TELEN, VELT

BLZ. 6, 7, 8 : DIE AGRAUPOLITIK DER EUROPÄISCHEN GE- MEINSCHAFT, SPD

BLZ. 11, 13, 14 : ARCHIEF MILIEURAMA

BLZ. 12, 14 : VUILE LUCHT? ANWB RECREATIE-BROCHURE

BLZ. 16 : TIEN JAAR EKOLOGISCH LEVEN EN TELEN, VELT

BLZ. 19, 28 : ARCHIEF MILIEURAMA

MILIEURAMA IS HET
MAANDBLAD VAN DE
BOND BETER LEEFMILIEU

REDAKTIE EN ADMINISTRA-
TIE :

Aarlenstraat 25 te 1040
BRUSSEL. Tel. 02/230.94.10

JAARABONNEMENT :

300fr. te storten op rekening-
nummer 427-9082201-48 van
de Bond Beter Leefmilieu
v.z.w.

Steunabonnement : 500fr.
Buitenland : 350fr.

Los nummer : 40fr.

HOOFDREDAKTEUR EN
VERANTWOORDELIJKE UIT-
GEVER :

Dirk Van Melkebeke

MEDEWERKERS :

Eddy Deceuster,
Mark Depaepe,
Lieve Grauls,
Ann Kenis,
Herman Lootens,
Cathy Mathon,
Griet Meyer,
Greet Muylaert,
Dirk Serneels,
Moniek Tas,
Dirk Van Melkebeke,
Inge Vansteenkiste,
Resi Vervaeke.

LAY-OUT :

Mark Depaepe

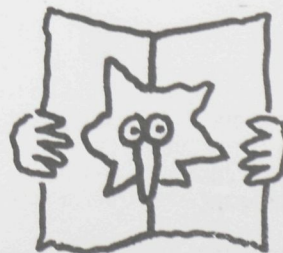
TIKWERK :

Moniek Tas
Inge Vansteenkiste

COPYRIGHT :

Overname van artikels wordt
aanbevolen, mits schriftelijke
toelating en bronvermelding.

UITERAARD IS OOK DEZE
MILIEURAMA OP KRING-
LOOPPAPIER GEDRUKT.

puzzelen

Met behulp van de hieronder gegeven lettergrepen kunnen 21 woorden gevormd worden ; naast de omschrijving is ook het aantal letters gegeven. Bij een juiste oplossing verschijnt op de eerste en de vijfde vertikale een reeks van VIER STOFFEN DIE IN VOEDINGSMIDDELEN VOORKOMEN, MAAR ER HELEMAAL NIET IN THUIS HOREN. Opgelet : het woord onderaan de eerste rij kan doorlopen bovenaan rij vijf. U hoeft ons enkel de namen van de 4 stoffen op te sturen.

Lettergrepen : A/AARD/AR/BANK/CHAMPS/CHIS/CI/COR/DAEL/DE/DER/DING/E/EI/EL/ES/FEN/FAN/FUN/GE/GI/HOND/JE/KEL/KEN/KER/KERK/KERN/KI/KUM/LA/LAND/LEK/LIE/LING/LO/ME/MO/MOON/NE/NI/NIK/O/OR/RE/ROG/SE/SE/SEN/SER/SO/SPOE/TES/TIJD/TREK/TRO/UIT/VAAT/VE/WIND/ZEE

1. Atoomkop-----
2. Nederlands gifdorp-----
3. Verminkt Brassaats park-----
4. Erosie-----
5. Graansoort-----
6. Italiaans dioxinestadje-----
7. Periode van vogelverhuizingen-----
8. Zeldzame bloemsoort-----
9. Luikse gemeente met geluidshinder-----
10. Schimmeldodend middel-----
11. Geweldragende herkauwer-----
12. Zwaar metaal-----
13. Bloemdier-----
14. Honderas-----
15. Petroleum-----
16. Beschermd natuurgebied-----
17. Bewoner van Groenland-----
18. Ondergronds openbaar vervoer-----
19. Op hout groeiende buisjeszwam-----
20. Gemeente met merkaptanenstank-----
21. Zwaar metaal-----

puzzelen

De prijs van de maand bestaat uit een boekenpakket : 'Alles over kringlooppapier', 'Bomen en struiken in Bokrijk' en 'Vogels, ecologie en ontwikkeling'. De oplossingen dienen ons ten laatste op 5 april te bereiken : Milieurama Kruiswoordraadsel, Aarlenstraat 25, 1040 Brussel. De winnaar en de juiste oplossing worden bekend gemaakt in de Milieurama van mei.

OPLOSSING VAN HET DECEMBER-NUMMER : 1. Kalizout; 2. aldrin; 3. dovenetel; 4. melkkoe; 5. inham; 6. uitlaatgas; 7. molen; 8. kringlooppapier; 9. wijngaardslak; 10. isolatie; 11. kolen; 12. afval; 13. radioactiviteit; 14. stroomopwekking; 15. eierdooier; 16. nestkastje, 17. imago; 18. kernproef; 19. uitgestorven; 20. motorcross.

De 7 zware metalen zijn : kadmium, kwik, arsenikum, zink, mangaan, lood en koper.

Uit de juiste oplossingen werd Moniek De Clercq uit Buggenhout als winnares geloot. Zij zal dan ook eerstdaags het beloofde boekenpakket ontvangen.

DS